

VISUELLT

Meddelanden från Västerbottens Idrotthistoriska Sällskap

Drottningen Autrans

Sandåkerns SK 1967. (Se artikel sid 24)

Bakre raden fr.v: Lagledare Rune Mattsson, Ulf Engman, Björn Öhman Stig Ivarsson, Sören Häggström, Ulf Sondell, Martin Johansson, Åke Johansson, tränare.

Fämre raden fr. v: Lennart Lindqvist, Roland Gladh, Hans Hedström, Göran Israelsson, Ingemar Björklund och Rolf Zetterlund.

Rune Mattsson, ordförande i Sandåkerns Gamla Uvar, hälsar välkommen till cafeträffen den 19 november 2002. Till vänster Gunnar "Kisse" Forsell och till höger VISUELLT-medarbetaren Henry Lövbom. (Foto: Ivar Söderlind)

VISUELLT nr 26 * december 2002 * 2/2002.

Utgiven av Västerbottens Idrottshistoriska Sällskap. ISSN 1100-2411.

Omslagets första sida: Toini Gustafsson, dubbel olympisk mästare vid OS 1968.

Omslagets andra sida: Sandåkerns fotbollslag från 1967 och foto från Caféträff med Sandåkerns Gamla Uvar den 19 november 2002.

Omslagets tredje sida: Skellefteå AIK:s fotbollslag 1946. Stående fr v: Hans Larsson, Ernst Johansson, Birger Wikström, Gunnar Brännlund, Karl Erik Andersson och David Lundberg. Knästående fr. v: Göte Almqvist, Karl Berglund, Allan Pettersson, Daniel Hedström och Evert Johansson.

Omslagets baksida: Västerbottens Idrottshistoriska Sällskap (VIS)

INNEHÅLL	Sid
Redaktionellt	2
John Lindgren - Alpernas Örn av Henry Lövbom	4
John Lindgren från Hedlunda - en av våra skidlegendarer	7
av Ivar Söderlind	
Idrottshistorier berättade av Lennart Forsberg	13
Några minnen från Olympiska Spelen i Grenoble 1968	15
av Lars Öster	
Caféträff om konståkning med Britta Lindgren av Lennart Jonsson	19
Caféträff med Sandåkerns Gamla Uvar av Lennart Jonsson	22
Sandåkerns Sportklubb 70 år av Ivar Söderlind	24
Insänt - på tal om orientering av Gösta Lundqvist	28
Svar på frågesport. Vem är det? Smeknamn 2002:1	30
Vem är det? Smeknamn 2002:2 av Åke Forsberg	32
Släng dig i väggen Ulf Sterner - en Sandvikare var först	33
av Karl-Gustaf Löfgren	
Friidrott i Burebygden - om en nyutkommen bok	36
av Erling Mattsson, Lars Norrfors, Egil Söderlund och Svenolov Wiklund	
Lokala idrottssammanslutningar i Västerbotten 1939-1945	39
Friidrotten i Åsträsk under andra världskriget av Bruno Lundström	42
Två dog i Malgomajloppet på skidor 1934 berättat av Sven-Ivar Marthin	48
Aktuella meddelanden	51
Medlemsmatrikel 31 december 2002	55
Stjärnor i ramplyuset (ur Rekord-Magasinet nr 1 1947)	60

Redaktionellt

Än en gång kommer här ett fullmatat nummer av Visuellt som vanligt förse-
nat, denna gång på grund av en sjukdomsperiod hos vår duktige redigerare
Anders Rönnlund anställd på IFK Umeås kansli. Genom samarbete med Väster-
bottens Idrottsförbund har vi fått fortsatta möjligheter att lägga in färgsidor
och färgfoton på omslaget. Efter en tillfällig utflykt till Hörnefors trycks Visu-
ellt nu åter på Idrottsförbundet i Umeå där vi haft professionell hjälp av Kjell-
Arne Hansson.

Här följer ett ”axplock” ur innehållet. Henry Lövbom, Umeå fortsätter med
ytterligare ett avsnitt ur sin artikelserie ”Sjärnor från förr” ur Västerbottens
Folkblad. Denna gång handlar det om skidlegendaren John Lindgren och vad
han berättade i en intervju i början av 1970-talet. Ivar Söderlind kompletterar
i sin artikel med delvis andra och fördjupade fakta om John. Lennart Jonsson
rapporterar som vanligt från de senaste caféträffarna, dels den i IFK Umeås
klubblokal den 15 oktober 2002 med f d konståkerskan och konståknings-
domaren Britta Lindgren (född Eriksson) och dels caféträffen med Sandåkerns
Gamla Uvar i Sandåkerns klubbstuga den 19 november 2002. Båda
sammankomsterna var mycket trevliga och innehållsrika. Vidare har Ivar sam-
manfattat Sandåkerns Sportklubbs 70 åriga historia med fokus på de första
åren. Det stående inslaget i Visuellt med roliga idrottshistorier fortsätter med
några historier i orienteringsmiljö framtagna av Lennart Forsberg, Umeå.
”Sandvikarn” Karl-Gustaf Löfgren informerar i en kåserande artikel att en
Sandvikare var förste svensk som spelade i ”National Hockey League”. Lars
Öster från Jörn, styrelseledamot i VIS, sammanfattar initierat sina minnen
från Olympiska Spelen i Grenoble 1968 då Toini Gustafsson-Rönnlund blev
dubbel olympisk mästare. I en artikel saxad ur Västerbottens-Kuriren 1987
berättar Sven-Ivar Marthin den märkliga och tragiska historien om Malgomaj-
loppet på skidor 1934 då två skidlöpare körde ihjäl sig. Bruno Lundström
fortsätter att sakkunnigt berätta om friidrotten i norra länsdelen, i detta num-
mer om friidrotten i Åsträsk under andra världskriget. Vi får också en rapport
om en nyutkommen högintrassant bok om ”Friidrott i Burebygden”. Ivars kro-
nologiska redovisningar av idrottsföreningar i länet liksom ”Fotrex” Forsbergs
uppskattade frågesport med smeknamn på västerbottniska idrottsmän genom
åren finns också med denna gång. Sist men inte minst presenteras i färg Skel-
leftea AIK:s fotbollslag 1946 ur klassiska Rekord-Magasinet.

Vi siktar på att nästa nummer av Visuellt skall komma ut i september 2003.
Även till det nummer som nu ligger klart har flera Visuelltläsare bidragit med
material vilket vi är tacksamma för. Ofta saknas bilder och foton till insända

artiklar, skicka därför gärna med bilder! Vi i redaktionen hoppas också att ännu fler VIS-medlemmar nästa gång vill medverka i Visuellt, hör av er!

Umeå i december 2002

Ivar Söderlind
Gökropsv 5 B
906 51 UMEÅ
Tel 090/786 54 57
Email:ivar.soderlind@soc.umu.se

Lennart Jonsson
Bruksgatan 25 D
910 20 HÖRNEFORS
Tel 0930/20200

Stig-Henrik Viklund
Tel 0910/73 55 26
Email:mu-shv@museet.skelleftea.se

VÄSTERBOTTENS
IDROTTHISTORISKA
SÄLLSKAP

U M E X

Den nya limmade skidan, limmad efter senaste metoder, med den modernaste hydrauliska, elektriskt uppvärmda pressen.

Uppdelade i 20 till 24 lameller, limmade i tre olika tempon, med vattenfast konsthartzlim, ger en garanti för en förstklassig skida, som ej "slår" sig, samtidigt som den är smidig och slitstark.

UMEÅ^o NYA SKIDFABRIK

Skolg. 16 UMEÅ Tel. 464

Annons från 1948

John Lindgren - Alpernas Örn

av Henry Lövbom

Här följer ett nytt avsnitt ur Henry Lövboms artikelserier i Västerbottens Folkblad "Stjärnor från förr" 2002 och "Stjärnor man minns" från 1971-72. Texten bygger i huvudsak på vad John Lindgren själv berättade vid en INTERVJU i början av 1970-talet. Längre fram i detta nummer av Visuellt ger Ivar Söderlind i en kompletterande artikel ("John Lindgren från Hedlunda - en av våra skidlegendarer") delvis andra och fördjupade fakta om Hedlundaåkaren utifrån skriftliga källor. Ordet är ditt Henry!

Ett unikt rekord

John Lindgren, den legendariske skidlöparen från Lycksele, har fortfarande år 2002 kvar ett unikt rekord – han är den ende svenske skidlöpare som vunnit både 18 km och 50 km samma år vid VM. Det här hände 1927 i Cortina. Den enda motsvarigheten jag kan komma på är finländaren Eero Mäntyranta, som vid OS 1964 vann både 15 och 30 km. Det hade kunnat bli tre guldmedaljer för den gode Mäntyranta detta OS men Assar Rönnlunds historiska lopp på slutsträckan i stafetten snuvade finländaren på segern och gav Sverige guld.

Efter Cortinatriumferna fick John Lindgren smeknamnet "Alpernas Örn" – han var en utomordentlig tekniker och klarade svåra utförlöpor galant.

John Lindgren döptes till "Alpernas örn" av den italienska pressen efter sina två VM-guld i Cortina 1927. Bilden tagen vid ett annat tillfälle.

Född och uppvuxen i Heldunda

John Lindgren var född och uppvuxen i Hedlunda utanför Lycksele och blev hembyn trogen som bostadsort hela livet. Sin styrka som skidåkare byggde

han upp med timmerhuggning i ungdomsåren. Det var ett hårt jobb på den tiden – då fanns inga motorsågar. På frågan om inte timmerhuggning var för tungt jobb för en skidåkare kom svaret direkt:

- Nej, som uppbyggnadsträning är timmerhuggning utmärkt. Orkar man inte hugga timmer då orkar man inte med skidåkningen heller. Men under själva tävlingssäsongen ska man inte arbeta för hårt.

Första SM-segern 1923

John Lindgren vann sitt första SM på skidor 1923, då han vann 3-milen. Då tävlade han för IFK Umeå. Varför blev det då IFK Umeå? Jo, anledningen var att det inte fanns några skidåkare i Lycksele på den tiden. 1924 blev John tvåa på SM:ets 3-mil men vann samma år Vasaloppet. För att komma till vasaloppstarten åkte John först skidor från Hedlunda till Hällnäs och sedan tåg till Sälen. John startade i Vasaloppet ytterligare tre gånger. Placeringarna blev sexa, tvåa och trea, en stark serie på fyra lopp.

De båda gulden vid FIS-spelen i Cortina 1927 gjorde John Lindgren till både kändis och folkhjärte. Det var en massa uppståndelse när vi kom hem från Cortina, har John berättat. Och fullt med journalister som ville höra hur det gått till. 1928 var också ett märkesår för John. Då hade han återgått till att tävla för Lycksele IF och vann själv 5-milen individuellt och tillsammans med de yngre bröderna Ivan och Gösta också lag-SM på distansen.

Johns värsta tävling

John Lindgren vann fyra individuella SM-titlar, den senaste på 5-milen i Boden 1933. Och den tävlingen minns John väl. Det var min värsta tävling någonsin, har John berättat. Det var 37 grader kallt vid starten. Banan gick i en slinga. När jag kom i mål var det 25 grader. Och det var en hård bana, många förfrös sig innan de hunnit upp på Paglaberget. Hade man ramlat och gjort sig illa hade man väl frusit ihjäl.

John Lindgren före segerloppet på 5-milen vid SM i Sundsvall 1928.

John Lindgren, som hade ganska bestämda åsikter om träningsdosen för skidåkare råkade själv ut för vad som skulle kunna kallas överträning. Till SM i Lycksele 1934 hade jag tränat som en besatt, har John berättat för mig. Jag ville förstås visa hemmapubliken min bästa sida och hade nog hunnit med 300 skidmil under höstmånaderna (det låter förstås inte mycket med dagens träningsdoser). Det straffade sig. Jag åkte utan gnista på SM-tävlingarna och blev som bäst 6:a.

Framgångsrik vallatillverkare

Några år efter skidkarriären startade John en ny och framgångsrik verksamhet – som skidvallatillverkare. Det var egentligen Gösta, brodern som flyttade till Amerika 1948, som gav impulsen till att min bror Ivan och jag startade vallfabriken i hembyn Hedlunda. Bröderna Lindgrens skidvallor – bland annat med märket Ex Elit – blev en världsartikel. Men det är en annan historia.

John Lindgren vid en intervju med Henry Lövbom 1972.
(Foto: Henry Lövbom)

John Lindgren från Hedlunda - en av våra skidlegendarer

av Ivar Söderlind

Som tidigare framgått skall följande artikel ses som ett komplement till Henry Lövboms text ”John Lindgren - Alpernas Örn”. Den texten bygger i huvudsak på en intervju med John från 1970-talet. Jag presenterar många ytterligare fakta och preciseringar om Hedlunalöparens skidliv hämtade ur böcker (inte minst hans egen bok ”Skidminnen”), dagstidningar, idrottsidningar och uppslagsverk. Självklart går det inte att undvika att vi i båda artiklarna delvis berör samma händelser (VM, SM, Vasalopp etc) men vi gör det från olika utgångspunkter.

Tävlande för IFK Umeå 1919-1925

John Lindgren (1899-1990), uppvuxen och bosatt hela sitt liv i skidåkarbyn Hedlunda utanför Lycksele, är en av våra skidlegendarer. Från junioråldern 1919 till och med 1925 tävlade han för IFK Umeå för att få möjlighet att delta i större skidtävlingar som SM och Vasaloppet. Från och med 1926 tävlade John för hemmaföreningen Lycksele IF som då hade ett mycket bra skidstall. Han anses vara en av Sveriges elegantaste skidåkare genom tiderna med en utomordentlig skidteknik. Han var också mycket intresserad av att förbättra sin skidloppning genom att förkovra sig tekniskt. John utvecklade tidigt skidor som var bättre lämpade än de gamla niofotsskidorna för modern tävlingsloppning. Genom timmerhuggning och arbete i faderns jordbruk fick han också på ett naturligt sätt fin träning i sitt dagliga arbete.

Slog igenom i Lycksele 1920

Det var vid DM på 30 km i Lycksele 1920 som junioren John Lindgren med startnummer ”1” slog igenom. Han startade i ett våldsamt tempo och fortsatte i samma stil in i mål. Den ene elitlöparen efter den andre kom i mål med sämre tid än John och så småningom visade det sig att den unge Hedlunalöparen tävlande för IFK Umeå slagit alla seniorerna. Detta blev inledningen till en strålande skidkarriär. I sina skidminnen berättar John att det de åren var ett helt företag att ta sig till tävlingar i Umeå och andra orter då det ända fram till 1925 saknades järnvägsförbindelse till Lycksele. Närmaste järnvägsstation var Hällnäs, sex mil från Lycksele. John åkte oftast skidor från hemmet i Hedlunda till Hällnäs, där han tog södergående tåg.

Vid SM-debuten i Bollnäs samma år blev det en 24:e plats för John sedan det blivit väderomslag under loppet. Han hade kallvalla under skidorna och berättar i sina skidminnen att han var tvungen att gå på snedden med skidorna

uppför och delvis dra sig fram med hjälp av träd och buskar.

Ernst Blomberg ordnade permission

År 1921 gjorde John Lindgren sin värnplikt i SM-staden Boden och representerade sitt regemente under skidsäsongen. Under SM ordnade den legendariske IFK Umeåledaren Ernst Blomberg permission åt sin löpare så att han skulle kunna tävla för sin egen förening IFK Umeå, något som inte var populärt hos kompanichefen. Men John kunde inte komma till rätta med formen i det militära och i sin enda SM-start på 30 km blev han inte bättre än 16:e man! Inför SM i Stockholm-Djursholm 1922 var John mycket vältränad och hade tidigare vunnit sitt andra DM-tecken på 30 km. Men väl på plats i Kungliga huvudstaden råkade han ut för influensa och kunde inte göra sig själv rättvisa. Det blev i alla fall till slut en 8:e placering på 30 km.

Det stora genombrottet vid SM 1923

Sitt stora genombrott fick John Lindgren vid SM på 30 km i Härnösand 1923. Loppet avgjordes i nysnö och spåret var löst vilket passade teknikåkaren John bra. Förvåningen var stor hos expertisen när Umeålöparen kom i mål i ett

Bild från 30 km loppet i Härnösand 1923 då John vann sitt första SM-tecken.

rasande tempo på tiden 1.57.53, rekordtid för svenska mästerskap och 3.22 före Sven Utterström, Boden. Tillsammans med Anton Stenberg och Gustaf Jacobsson tog John också hem lagguldet till IFK Umeå på sträckan. I sin Vasaloppsdebut 1923 blev John sexa sedan han bestämt sig för att ligga bakom och hänga favoriten Per-Erik Hedlund, Särna med den följderna att han förlorat 10 minuter till Norsjöåkaren Oskar Lindberg redan i Mångsbodarna. Sedan hjälpte det inte att John och Per-Erik satte högsta fart fram till Evertsberg och att John själv sedan åkte i så hög fart han kunde in till målet i Mora. Johns sluttid blev 6.42.11 jämfört med segraren Oskar Lindbergs 6.32.41. Femma och placeringen före John Lindgren med en skidlängd var klubbkamraten Anton Stenberg. Genom att Gustaf Jacobsson, Umeå kom in på 13:e plats vann IFK Umeå för första gången lagpriset i Vasaloppet!

Vasaloppssegrare 1924

År 1924 tog John först hem sitt tredje DM på 30 km och sedan bar det iväg till Filipstad och Skid-SM på 30 km. Trots nya alldeles för styva skidor från Umeå Nya Skidfabrik och många fall i den snåriga terrängen, där spåret gjorde ideeliga tvärkast och svängar, slutade Umeålöparen på andra plats 34 sekunder efter Ragnar Gustafsson, Säfnäs. Vasaloppet följde kommande söndag med 119 löpare på startlinjen. John hade föresatt sig att ligga nära täten redan från början. Det var 15 minusgrader och kärvt före men farten hölls ändå hårt uppdriven. Loppet var länge mycket ovisst med ideliga växlingar i täten. Tätklungan krympte undan för undan. Två mil före mål var det Lindgren som bestämde i täten följt av klubbkamraten Anton Stenberg och Algon Stolz, Boden.

Dessa tre löpare hade nu gått loss och 7 km före mål ryckte John definitivt ifrån. På de sista kilometrarna tog han en skvätt kaffe ur sin fickplunta

(matkontrollerna hade han under hela loppet åkt förbi) och var i fullaste vigör när han tog emot lagerkransen vid klockstapeln i Mora. Segertiden blev 6.53.26 och tvåa i mål 1.48 efter var Anton Stenberg. IFK Umeå bärgade för andra gången lagsegern. I laget ingick också Oskar Bång, tionde man i mål. Vid hemkomsten till Umeå tog bl a landshövding Ringstrand emot och Umeååtrion hyllades ordentligt på Sävargården.

Bröt skidan vid SM 1925

Även 1925 blev det DM-seger på tremilen som detta år avgjordes i Lycksele. Strax efter var det dags för SM i Östersund. För att ta sig dit åkte John tillsammans med Lyckseles åkare först landvägsbuss till Storuman mitt i natten och sedan tåg längs inlandsbanan till Östersund. Lindgren var i toppform och ledde specialdistansen 30 km med en och en halv minut strax före mål då han bröt ena skidan. Det tog fem minuter innan han fick tag i en reservskida. Segrade gjorde nu i stället Gustaf "Husum" Jonsson, Lycksele IF med John på femte plats. På 50 km gjorde John långdistansdebut i SM och åkte in på andra plats

John Lindgren i Mora 1926 efter sitt fjärde och sista Vasalopp där han slutade trea.

nära 5 minuter efter Särna-Hedlund. Lagsegern på sträckan gick till IFK Umeå och i laget ingick även Anton Stenberg och Sven Åström. I Vasa-loppet detta år blev John Lindgren tvåa nära 7 minuter efter nye storlöparen Sven Utterström, Boden som slog Oskar Lindbergs rekordtid med nästan en halvtimme.

Tävlande för Lycksele IF från och med 1926

Från och med 1926 tävlade John Lindgren för hemmaföreningen Lycksele IF som nu hade ett bra skidstall med Manne Briandt som driftig ordförande. Till Skid-DM sände Lycksele IF inte mindre än tolv löpare. John lyckades ta hem alla tre DM-distanserna 30 km, 18 km och 60 km som avgjordes på tre dagar. I sina skidminnen berättar John att 3-milen gick delvis över åkrar med stängsel som inte vare sig tagits bort eller lagts ned och som man fick kliva över bäst man kunde. Vasaloppet gick detta år redan den 21 februari och för första gången segrade en dalkarl. Särna-Hedlund var först i mål före Sven Utterström och ned John på tredje plats fem minuter efter segraren. Detta var sista gången John ställde upp i Vasaloppet.

Skidåkning i snöstorm

Vid SM i Luleå 1926 inledde John med att bli trea på 60 km mer än 16 minuter efter Per-Erik Hedlund som hade 5.31.25. De dåliga sluttiderna förklaras av att loppet avgjordes i en intensiv kallblåst. I Västerbottens-Kuriren framgår att stormen under tävlingen gjorde att man inte kunde se något alls framför sig. John Lindgren menade att Vasaloppet var helgdagsjobb mot det här. Han hade aldrig varit med om en så krävande tävling. Den ohyggliga blåsten gjorde det nästan omöjligt att åka. ”Jag satte ned stavarna rakt vid fötterna, men de blåste ut som om de varit papper. Hade man tappat en stav hade man inte fått se den mer!”

Även på 30 km blev det en tredjeplats för Hedlundabon tre minuter efter John Wikström, Luleå som segrade på den enligt tidningsreferaten fenomenala tiden 2.12.12, en halv sekund före Sven Utterström, Boden! Lyckselelöparna Gustaf Jonsson och Alvin Berg slutade fyra och femma och därmed tog Lycksele IF hem sin allra första lagseger vid ett skid-SM!

Dubbel världsmästare 1927

Hans livs största skidframgångar kom vid VM i Cortina D'Ampezzi i februari 1927 där han blev dubbel världsmästare. John gick mycket målmedvetet in för dessa tävlingar. Han kom i verkligt fin form och hade inte heller några besvär med den höga höjden. Femmilen i mycket kuperad terräng med långa uppför- och utförlöpor vann han med inte mindre än 18 minuter före svenske mästaren på 30 km John Wikström. Efter en dags vila var det så dags för 18-km-loppet där segermarginalen var 6 minuter före tjecken Donth. I den italienska pressen var man mycket imponerad av hans insatser och döpte honom

till "Alpernas Örn". Efter hemkomsten till Sverige hade den fina formen flugit sin kos och det blev mycket blygsamma placeringar vid SM i Örnsköldsvik. I Holmenkollentävlingarna strax efter blev han dock bäste svensk på 5-milen med en sjätteplats.

Bild från 50 km-loppet i Cortina 1927 då John blev världsmästare.

Fick inte åka till OS 1928

Skidsäsongen 1928 började bra vid DM på hemmaplan i Lycksele med seger på 50 och 30 km och andraplats på 18 km efter Ernst Alm, Norsjö. Det ansågs som självklart att John skulle ingå i den svenska skidtruppen till OS i St Moritz men han stannade hemma då hans far ansåg att det fanns viktigarer saker att syssla med än skidtävlingar. Till SM i Sundsvall 1928 kom Lyckseleåkarna med stora segerförhoppningar. John var extra laddad inför 5-milsloppet och lyckades också ta sin första SM-seger på sträckan med 4.16.28 efter att ha gett allt på slumilen. Segermarginalen till Sven Utterström blev nära tre minuter och på fjärde plats kom Anton Stenberg, Lycksele IF. På tremilen var ordningen mellan de två topplöparna den omvända. Lycksele IF tog lagsegern på båda sträckorna genom förutom John, Anton Stenberg och Ture Granbom.

Femmil i 29 minusgrader

De följande åren blev det fortsatta framgångar med ytterligare två svenska mästerskap på 50 km 1930 och 1933. Den senare tävlingen är den mest krävande femmil som John genomfört. Loppet avgjordes i 29 minusgrader och han vann 1.17 före sin bror Ivan. SM-silver på 30 km blev det både 1929 och 1930.

Vid OS i Lake Placid 1932 blev John åtta på 50 km efter 14 dygns båtresa över Atlanten. Vid SM i Luleå 1936 tog John som 36-åring hem sitt sista SM-tecken - lagguld på 50 km tillsammans med sina bröder Ivan och Gösta! Vid Johns sista SM i Örnsköldsvik 1937 var bröderna nära att upprepa lagsegern. Efter att först ha utannonserats som lagssegrare slutade bröderna som tvåa endast sekunder efter Husums IF.

Det segrande laget på 50 km vid SM i Luleå 1936: bröderna Gösta, John och Ivan Lindgren

VASALOPPSSEGERN

1926, 1928 och 1929 vanns på JONSSONS SKIDOR, liksom **OLYMPIASEGERN** samt 2:a och 3:dje pris å 5 mil i St Moritz. Även segaren i **VARGRÄNNARELOPPET** 1929 använde nämnda fabrikat.

»JONSSONS FJALLSKIDA»

är erkänd som överlägsen för terränglöpning och fjällfärder.
Begär priskurant.

Kungl. Hovleverantör.

L. A. JONSSON
ÖSTERSUND

Telegr. adr.: Skidfabriken - Rt. 245

Annons från 1930

Idrottshistorier

berättade av **Lennart Forsberg**

Här fortsätter vårt stående inslag i Visuellt med roliga historier i idrottsmiljö. Orienteringsfantasten och idrottshistorikern Lennart Forsberg, Umeå bidrar med ett antal roliga episoder från orienteringens märkliga värld. Han var under lång tid med i VIS:s styrelse och den som kom på namnet "Visuellt". Dessutom tog han fram Sällskapetets fina logotype. Lennart skriver via mail att han håller på att samla ihop lite orienteringsnostalgi på en egen webbplats som han kallar "EFTERSNAK - nostalgi och gamla minnen från våra orienteringskogar, om sanna - och nästan sanna - äventyr med karta och kompass." Han är ju en riktig ordkonstnär som före jul gav ut sin limerickbok "Kända västerbottnickar" som berättar om ett 100-tal kända västerbottningar. Denna lilla bok för 40 kr + frakt kan beställas hos Lennart via mail: lennart.forsberg@umdac.umu.se, via telefon: 070/684 66 77 eller per post: Krusbärvägen 20 E, 904 35 UMEÅ. Här kommer nu ett urval episoder ur "EFTERSNAK". Ordet är ditt Lennart!

Fågelvägen

Bertil Esberg, IFK Umeå och OK Björken, var mycket framgångsrik med sin kraftfulla löpstil. Mellan sina storlopp inträffade även en och annan osannolikhet. Allra osannolikast var kanske nattorienteringen i norra Västerbotten (det var nog när natt-DM gick i Boliden 1966), då Bertil brakade genom skogen och skrämde vettet ur en tjäder - när den flög upp blev även Bertil skrämmd. Som för att skydda sitt ansikte slog han ut med handen, och det blev till ett slag som hade sådan kraft att tjädern slog knockout! Bertil - ingen oäven fågeljägare - tog sedan tjädern under armen och forslade den till nästa kontroll, där den lär ha hamnat i en av kontrollanternas väskor! Efter tävlingen undrade Norra Västerbottens utsände reporter huruvida det denna höstnatt verkligen var tillåtet att ägna sig åt fågeljakt?

Satt i snön

Jag tror att det var på vintern 1967 som IFK Umeå arrangerade DM i skidbudkavle i skogarna kring Bäcksjö? Då hade det kommit så mycket nysnö att skotrarna som skulle köra upp spåren inte kunde ta sig fram. Henry Forsberg fick därför i uppdrag att skaffa fram bandvagnar - han slog en signal till den vänlige vildmannen Karl-Johan Karlsson och frågade om det gick för sig att IFK lånade några bandvagnar:

- Det får ni, men ring och fråga kompanichefen först, sa K-J. Det gjorde naturligtvis Henry, och kompanichefen svarade:

- Det får ni, men ring och fråga överste Allan Månsson först. Det gjorde naturligtvis Henry, och motorofficeren svarade:

- Det får ni, men ring och fråga överste Allan Månsson först. Det gjorde naturligtvis Henry, och Allan Månsson svarade:
- Klart att ni får låna bandvagnar, men prata med K-J Karlsson först.

På glid

Detta utspelade sig på en skidorientering utanför Vännäs i början på 70-talet. Medan åkarna preparerade sina skidor, försökte byns unga grabbar imponera med sina trimmade mopeder. Men snopna skulle de bli! För när de drog på full gas längs den isiga byvägen räckte farten inte till! De blev omkörda av vildmannen Sive Sundberg - då i 60-årsåldern! - på stålkantsförsedda skidororienteringsskidor. Inte ens trimmade mopeder var i samma trim som Sive!

Dåligt vägval

Lars-Erik Nilsson, Robertsfors IK, hade många uppdrag som tävlingsledare. I den rollen gjorde han i början av 80-talet sitt allra sämsta vägval. En av Bruks-träffens elitlöpare hade traskat till fel startplats, men Lars-Erik räddade honom med skjuts till rätt startplats i sin gamla, gråa Mercedes. På vägen tillbaka till målområdet tog sig Lars-Erik tid att utträtta sina behov vid vägkanten. Med byxorna nere, fick han en känsla av att något rörde sig på vägen. När Lars-Erik vände sig om såg han att den gamla Mersan hade börjat rulla!!! Blixtlåset åkte blixtsnabbt upp och Lars-Erik började springa mot bilen. Ju fortare han sprang, desto snabbare rullade bilen ... som om den vore styrd av egen vilja. Det upptäckte Lars-Erik när han närmade sig den bakre kofångaren, samtidigt som vägen gjorde en kraftig böj. För den böjen struntade den gamla mersan i! Den rullade i god fart rakt ut i skogen, genom björksly och ris, först när den stötte på en bäck stannade den. Och då stannade den för gott. Tävlingsledarens dåliga vägval tvingade honom att skaffa en ny bil!

Lurad upp på läktaren

Det var sommaren 1961 och jag - Lennart Forsberg - hade cyklat från Täfteå till träningsorienteringens start vid familjen Rosenbergs stuga vid Nydalasjön. Det gick inget vidare på korta banan, jag missade allt och hamnade till slut på gamla kustlandsvägen när jag bara hade en kontroll kvar. Där såg en av mina läromästare - Halvard Öhman - min olyckliga vilshenhet, så han lotsade mig till den sista kontrollen, ett dikesslut. Jag stämplade och vände om för att ta mig till målet - trodde jag! Jag sprang och jag sprang och jag gick. Men jag såg ingen väg, bara myrar och myrar och myrar. Jag var trött...men jag fortsatte. Och plötsligt - som från ingenstans - reste sig en fotbollsläktare upp ur stora skogen! Jag kände igen den, för jag hade sett Juventus spela fotboll där något år tidigare. Det var Gimoborg!!! Det skulle dröja ett bra tag innan mina mycket trötta ben kunde återvända till målet och civilisationen vid Rosenbergs stuga. Benen var inte piggare när jag i den sena natten trampade min cykel till vår egen stuga i Täfteå. Den kvällen var jag verkligen ute och cyklade.

Några minnen från Olympiska Spelen i Grenoble 1968

av Lars Öster

Vid VM i Oslo 1966 blev en stor del av den svenska herrtruppen utslagen av ett virus. Sverige ställde upp med ett reservspäckat lag i stafetten, och på den svenska "paradsträckan" 50 km startade en åkare - en reserv. Bästa placering blev en 4:e plats på 15 km för Bjarne Andersson.

Damlaget klarade hälsan bättre. På 5 km var Toini Gustafsson 6:a och Barbro Martinsson 7:a. På 10 km var Toini 3:a och Barbro 6:a. Stafettlaget Barbro, Britt Strandberg och Toini var 3:a, 0,9 sekunder efter 2:an Norge. Totala medaljskörden blev alltså två bronsmedaljer - ett otroligt bakslag!

Strålande resultat och minutiös träning

Säsongen 1966-67 visade Toini så strålande tävlingsresultat, att hon på allvar skulle bli att räkna med i kampen om olympiska medaljer 1968. Hennes minutiösa träning inför säsongen 1967-68 liksom meddelandet om att ett par av de svåraste konkurrenterna fallit igenom vid könstest i respektive hemländer höjdes de svenska förväntningarna ytterligare. Vi som hade möjlighet att följa hennes framfart i spåren under uppladdningstiden i Alpe d'Huez och Autrans de sista dagarna före damernas 10 km-lopp i OS var övertygade, att om tävlingarna gått under första delen av den tiden skulle hon ha lekt hem de individuella loppet. Men ... fyra dagar före 10 km-loppet drabbades Toini av maginfektion. En lätt oro spred sig i truppen. Skulle vårt kanske säkraste kort komma ur spel? Var ett nytt Oslo 1966 på väg?

Onsdag 7/2

Herrarnas 30 km avklarade. Italienskt, norskt och finskt i täten. Gunnar Larsson blev 8:e och bäste svensk. Ingvar Sandström, som visat bästa form under uppladdningen fick lätt halsont fyra dagar före tävlingen och blev sämste svensk, 21:a. Oslo?

Torsdag 8/2

Dagen före damernas 10 km-lopp. På förmiddagen töar det för första gången i den senast fallna snön. Hur blir föret i morgon? Vallningsproblem? Är flickorna friska? Barbro Martinsson fick ungefär samtidigt som Toini en besvärligare maginfektion och var inte helt återställd.

Fredag 9/2

Väckarklockan ringer. Klockan är 5.45. Jag smyger upp för att inte väcka de andra. Det är min tur att undersöka bana och före. Träffar Toini i korridoren i färd med att ordna kaffe. Jag lägger snabbt på lite valla. Papper, penna, termometer, valla allt med. Pannlampan fungerar. Ut i mörkret!

En och annan människa är redan i arbete på startplatsen. Jag gör en första mätning av temperaturen: +0,5 grader i luften, -0,5 grader i snöytan. Luften känns fuktig. Jag stakar ut i spåret. Det glider fint, men var är fästet? Blå valla är för hård. Två skuggfigurer skymtar i mörkret. Det är två franska funktionärer som är ute i samma ärende som jag, men de är utrustade med betydligt mer komplicerad apparatur än min enkla termometer. Vi jämför våra resultat. De stämmer perfekt! Au revoir!

Banans högsta punkt

Jag närmar mig banans högsta punkt. Skidorna börjar gå bättre. Här måste det vara något kallare. Stämmer, -1 grad i luften, -2 grader i snön. Ett stycke längre fram flammar en brasa.

Toini Gustafsson vid OS 1968. Vilken fart och flykt i åkningen!

En grupp ur spårpatrullen, som finputsar det redan perfekta spåret, har tagit rast. Vålförtjänt! De har varit ute sedan klockan 5.

Nu är det bäst att snabba på. Det är mest utför de sista tre kilometerna. Skidorna glider sämre igen, och fästet är obefintligt redan 2,5 kilometer före mål. Vid målet har lufttemperaturen stigit 1,5 grad på en knapp timme. Det pekar mot klister, i varje fall i botten. Starten går först klockan 09.00.

Nervös väntan

I förläggningen råder lätt nervös väntan. Jag ger rapport om snökonsistens, temperatur och egen vallning. ”Det blir klister”, säger Assar. Alla sätter igång och vallar. Några vallar två par skidor. Olika klister och olika mängder läggs på. Några täcker med klistervax. Problemet är att inte frysa fast på banans högre delar och ändå ha hyfsat fäste i de lägre liggande partierna. Att få en vallningsfullträff är i det närmaste otänkbart.

Före klockan 08.00 åker samtliga ut. Några följer de flickor som ska tävla till startplatsen för att hjälpa dem inför starten. Per-Erik (Pecka) Eriksson och Melker Risberg tar en radio med sig till banans högsta punkt, jag tar en till ett mellanläge och en finns vid starten. Alla provar vallningen.

Rapporterna börjar strömma in. Jag vidarebefordrar dem till startplatsen. Intressant är att höra hur det går på banans högsta del. Med jämna mellanrum anropar Pecka: ”Snön är för torr för klister. Vi fryser fast! Flickorna måste lägga klistervax utanpå klistret, kanske rent av något hårdare valla mot ändarna på skidorna.” På start- och målområdet är det helt blött i spåret! 09.03 anropar Pecka: ”På fem minuter har det slagit om. Klistret går! Men det måste vara ett tunt lager.” En minut tidigare har Barbro Tano startat, först av de svenska damerna! Hennes skidor visar sig gå skapligt.

14 minuter till start

Toini har 14 minuter till start, när min rapport från Pecka når fram. Hennes skidor går inte bra. Lugnt tar hon av sig skidorna och provar sitt andra par. De går lätt men saknar fäste. Nu är goda råd dyra! Hon tar det första paret igen, värmer ut och penslar ihop det klister och klistervax hon vallat med och ber att få mer klistervax. Åtta minuter kvar till start! Assar skakar på huvudet. Toini lägger på klistervax, som hon värmer och penslar ut. Fyra minuter till start! Hon provar skidorna. Dom glider! Dom fäster! Dom går bra!

Jag förflyttar mig till banans högsta punkt vid 6,5 km för att ge tider. Flickorna åker bra. Men Barbro Martinssons skidor hugger. För tjockt med klister tydligen. Vi lägger ut skidor, stavar och kvistar, så att hon kan skrapa av sina

skidor, när hon åker över. Där går några förargliga sekunder, men hon ligger än så länge i täten.

Spänst och flykt i åkningen

Toini startar näst sist. Än har hon tid på sig, innan hon måste vara framme hos mig, och där kommer hon redan! Vilken spänst och flykt i åkningen. Ska hon infria allas förhoppningar? Hon leder med 40 sekunder, och det återstår 3,5 kilometer till mål. Hon måste klara två svåra utförlöpor. Ett fall eller ett skidbrott skulle förändra bilden helt. Jag sänder en rapport till Pecka, och medan jag packar ihop radion försöker jag lugna mig med att pojkar med välvallade skidor finns placerade i de svåra passagerna. Snabbt åker jag till målet, nyfiken och pendlande mellan förhoppningar och onda aningar.

Vinst med 68 sekunder

Resultatet känner ni till, men kanske ni har glömt detaljerna. Toini vann 68 sekunder före Berit Mödre. Barbro Martinsson blev 4:a, futtiga 7,2 sekunder efter Inger Aufles. Barbro Tano blev 10:e och Britt Strandberg 15:e. En timme efter loppet följer presskonferens med ett 70-tal journalister, hyllningar av Sveriges Olympiska Komité och kronprins Carl-Gustaf. Minns ni bilden av Toini, leende och obesvärad av all uppståndelse, sittande på en köksstol uppställd på ett bord? Vilken dag!

Efter Toinis andra seger, den på 5 kilometer, gick telegram med adressen ”Toini, Autrans” fram! Hon hade blivit ett begrepp i Frankrike. Men undra på det! Hon fick mellan 400 och 500 telegram på några dagar.

Barbro fick ingen medalj

Trots alla framgångar för våra flickor grämde oss en sak. Att Barbro Martinsson inte vann en individuell medalj. Hon var i bra form, men små förargligheter gjorde att hon missade två bronsmedaljer med sammanlagt 8,5 sekunder. Vi led med henne. Men kanske var hennes uteblivna fullträffar de saltkorn som gjorde sötman av Toinis segrar desto angenämare?

Barbro Martinsson vid OS 1968.

Caféträff om konståkning med Britta Lindgren

av Lennart Jonsson

Den under 2002 mycket aktuella Britta Lindgren (född Eriksson) lockade 26 åhörare till det idrottscafé, som Västerbottens Idrottshistoriska Sällskap inbjudit till i IFK Umeås klubblokal den 15 oktober. Hon berättade dels om sin aktiva konståkningskarriär och dels om uppdraget att vara överdomare i konståkning vid VM och OS. Det senaste i Salt Lake City i år blev mycket hett stoff efter avslöjandet om en fuskande domare och konsekvenserna för Britta och kollegan Sally Stapleford från England, som var de två som anmälde fusket.

Träning på Nytorget

Britta Erikssons konståkningskarriär inleddes i mycket unga år på ärvda skridskor med träning på Nytorget (där Länsstyrelsen nu ligger) och på en liten uppspolad bana på granntomten. Med tiden blev förstås både utrustning och träningsmöjligheter bättre, men bakom de framgångar som så småningom kom och ledde till en rad titlar i junior- och seniorsammanhang såväl i Sverige som Norden, låg förutom talang helt säkert den målmedvetenhet och vilja att göra sitt bästa, som varit utmärkande för hennes fortsatta insatser inom konståkningssporten.

Svensk mästare 1961

Redan som 12-åring 1953 kom hon trea vid JSM och 1954 blev det seger i såväl JSM som i Nordiska Mästerskapen för juniorer. Åren 1955-1957 hade hon placeringarna 2, 2 och 1 vid JNM. Efter SM-brons för seniorer 1957 och SM-silver både 1958 och 1960 blev hon svensk seniormästare 1961. Därmed var det som om luften gick ur mig, berättade Britta vid caféträffen. Därefter deltog hon bara sporadiskt i tävlingar och ägnade sig mera åt att arbeta som tränare och ledare hos Umeå IK. Tanken på att bli domare föddes under SM 1960, där hon blev klart bortdömd. Beslutet mognade med

Britta Lindgren vid SM 1961

tiden och efter en intensiv tid med många kurser blev hon 1968 utsedd till internationell domare vid VM, OS och EM. År 1988 valdes hon in i den tekniska kommittén hos internationella konståkningsförbundet (ISU) och kom

därefter att tjänstgöra som överdomare vid de olympiska spelen i Lillehammer 1994, Nagano 1998 och Salt Lake City 2002.

Skönheten eller odjuret

I Norge kom Britta Lindgren direkt in i hetluften i samband med den amerikanska konståkningssåpan ”skönheten och odjuret” där Nancy Kerrigan och Tonya Harding hade huvudrollerna. Och de flesta har väl i minnet bilden av den gråtande Harding visande sin trasiga skridsko för Britta. Det var de sämsta skridskor jag sett, och själv var hon heller inte så bra, så det hjälpte inte att hon fick starta på nytt, berättade Britta under caféträffen. Det blev en dålig placering för Harding medan Kerrigan fick silver och guldets överraskande gick till 17-åriga Oksana Baiul från Ukraina.

Domarproblem vid årets OS

Vid OS i Nagano 1998 var allt lugnt, medan årets OS i Salt Lake City blev en riktig sensation av negativ art sedan det avslöjats, att en pressad fransk domare i isdansen gett sin röst på ett ryskt par trots att hon liksom många andra ansåg att ett par från Canada var det bästa. Den franska domaren berättade detta för Britta Lindgren och Sally Stapleford, som enligt reglerna gjorde anmälan till högsta instans. ISU löste det uppståndna problemet med att dela ut dubbla uppsättningar guldmedaljer och därefter se till att Lindgren och Stapleford inte fick förnyat förtroende i den tekniska kommittén.

Britta Lindgren och en andäktigt lyssnande Bengt Forsman vid caféträffen i Umeå. (Foto: Ivar Söderlind)

Fått många vänner

Jag ångrar ingenting, förklarade Britta. Jag har fått så många vänner och fått resa så mycket över hela världen, så det uppväger mer än väl vad som nu inträffat. Det skall bli skönt att få vara ledig och göra vad jag vill, Skulle jag vilja fortsätta som domare, så kan jag faktiskt fortsätta som referee vid kommande EM.

VIS:s ordförande Bengt Forsman framförde arrangörernas tack till Britta Lindgren för henne berättelse om sitt liv och arbete i konståkningens tjänst. Han väckte också en tanke så god som någon: varför kan inte en ledare komma ifråga för en plats i utställningen "Guldglans"? Nu är den ju enbart förbehållen för aktiva VM- eller OS-guldmedaljörer, men Britta Lindgren vore väl också värd en plats för sina insatser vid VM och OS?

Fakta

Britta Eriksson (senare Lindgren), Umeå IK, född i Umeå 20.9.41 gjorde sin första tävling som sexåring. Juniortiden blev framgångsrik. Redan 1953 blev det en tredjeplats vid JSM och 1955 JSM-guld. I Nordiska Mästerskapen för juniorer segrade hon 1954 och 1957. Åren 1957-1961 blev det totalt fem medaljer vid Senior-SM, 1961 av ädlaste valör. Till detta kan läggas nio Norrländska Mästerskap (varav två i paråkning) och fem DM under perioden 1957-1964.

Efter sina aktiva år var Britta framgångsrik tränare i UIK i drygt tio år. Åren 1968-2002 var hon internationell domare vid VM, OS och EM och ingick 1988-2002 i den internationella tekniska kommittén.

Britta Eriksson
(Lindgren), Umeå IK,
femfaldig SM-medaljör
i konståkning.

Caféträff med Sandåkerns Gamla Uvar

av Lennart Jonsson

Den 19 november ägde en caféträff rum i Sandåkerns trivsamma klubbstuga med Västerbottens Idrottshistoriska Sällskap som inbjudare och kamratföreningen UVARNA som värdar. En trevlig sammankomst med 22 deltagare och där det helt naturligt var idrott som avhandlades.

Seniorklubb för gamla SSK:are

Ordföranden Rune Mattson inledde med att hälsa välkommen och att presentera Uvarna som en seniorklubb för gamla SSK:are, som tillkom för snart 30 år sedan och som känner vi-anda och delar idrottsminnen. Till en början var det korpfboll som gällde, men skador gjorde att man snabbt övergick till andra aktiviteter. Som arrangörer av årliga fester har man varit mycket uppskattade. Men man tänker inte bara på sitt eget nöje, utan arbetet har fått ytterligare social inriktning med t ex stipendier till ungdomar och kanske inte förvånande anslag till projekt Berguv Nord.

Träffas varje måndag

Engagemanget i moderklubben SSK är helt givet och övervakningen till klubbstugan är ett påtagligt bevis på detta, där Uvarna till största delen har svarat för arbetsinsatserna.

Seniorerna fortsätter att träffas varje måndag med 16-18 deltagare vid varje möte, och sedan tre år är det SSK:s historia som man gett sig i kast med.

Arbetet bedrivs i studiecirkelform med Gunnar ”Kisse” Forsell som ledare.

- Vi har t ex gått igenom mer än 500 bilder och kunnat få fram namn på nästan samtliga personer som förekommer, berättade Forsell.

- Nu går vi vidare i arbetet via protokoll och urklippsböcker. Vi inriktar oss inte bara på att ta fram resultat utan försöker också spegla den sociala och ekonomiska utvecklingen under de 70 år som SSK har funnits.

Gunnar Forsell berättar om studiecirkelverksamheten i Gamla Uvar.

Kamratklubben 1924-1928

Alla fotografier på väggarna och de många klippböcker från alla år som finns tillgängliga i klubbstugan är exempel på det arbete som utförts.

Protokollen har ofta utgjort en fantastisk läsning, där t ex bekante idrottsledaren Rickard Waller vid ett möte önskade besked om en diskning av fotbollsspelaren N Olsson även skulle gälla bandy. Ett fynd i arbetet har också gjorts i form av protokoll och resultatbok från "Kamratklubben" som existerade åren 1924-1928 och kan sägas vara något av en föregångare till SSK. Kamratklubben utgav även en egen handskrivna tidning "Kamratbladet" som såldes för 25 öre. Många senare kända idrottsmän som Bengt Ljungkvist, Georg von Boisman och Curt Eriksson tillhörde klubbens medlemmar.

Lennart Jonsson, Bengt Forsman och Erik Svensson från Västerbottens Idrottshistoriska Sällskap under cafeträffen med Gamla Uvar i den trivsamma klubbstugan. (Foto: Ivar Söderlind)

Inlägg under kvällen gjordes av många andra, som t ex Karl Larsson och Göte Hållstam. Klart är att Uvarna fortsätter sitt idrottshistoriska arbete. Detta gladda förstås Idrottshistoriska Sällskapets ordförande Bengt Forsman, som i sitt tacktal uttryckte förhoppningen att arbetet skulle utgöra ett möjligt underlag för en historik, när Sandåkerns Sportklubb år 2007 kan fira 75-årsjubileum.

Sandåkerns Sportklubb 70 år

av Ivar Söderlind

Här sammanfattas i komprimerad form Sandåkerns SK:s 70-åriga historia med fokus på de första åren.

Den 8 november 1931 bildades "America Sportklubb" av ett gäng grabbar runt kvarteret med samma namn väst på stan. Namnet accepterades inte av Riksidrottsförbundet och den 7 februari 1932 ändrades det till Sandåkerns Sportklubb.

Legendariske "Bigge" Öhman

Den legendariske idrottsledaren och korvförsäljaren "Bigge" Öhman har berättat att man träffades på kafé Vivan på Sveagatan. En kaffehalva och en bulle kostade 15 öre. De som ej hade pengar fick hjälp av kompisarna. På vinden fick man hålla till med sina möten där politiska diskussioner var vanliga under denna tid med arbetslöshet och fattigdom.

Sedan blev under många år Nykterhetskaféet ("Nyktran") i hörnet av Skolgatan och Sveagatan klubbens stamfik. Det innersta rummet var klubblokal och på väggen fanns klubbens anslagstavla där man kunde läsa om man fick vara med i nästa match.

Böter för frånvaro

Föreningen hade hårda regler. I de första protokollen framgår bl a "att medlem som utan giltigt förfall varit frånvarande från utlyst möte ålägges böter!" Vidare framgår "när medlem varit skyldig för medlemsavgiften i mer än två månader skulle det uppropas på mötet och införas i protokollsboken."

Från början var det fotboll som gällde men även friidrott, cykel, simning och bandy fanns på programmet under 1930- och 1940-talet. Gamla militärskor inköpta på Calle Värmes skrotaffär användes som fotbollsskor. Spik från gamla gummidäck användes som dobbar under skorna. För att få in pengar plockade medlemmarna tomhylsor på K4:s och I20:s skjutbanor.

Fotbollsspel i Umeåserien

Efter ett par år började man spela i Umeåserien och kom i början långt ner i tabellen. Man tampades bl a med lag från Spöland, Nordmaling, Vännäs och Vindeln. Oftast cyklade spelarna till dessa matcher! Slutet av 1930-talet innebar ett uppsving för klubbens fotboll men inte förrän 1956 var man uppe i division III.

Hemmamatcherna spelades i början på den sk von Ahns-legdan ("Gärden"). Det var en högst primitiv fotbollsplan belägen vid nuvarande Döbelnsplan! Snart flyttade man matcherna till K 4:s idrottsplan. Gamliavallen fick endast IFK Umeå och Umeå IK använda!

Bandy på älven

Bandysporten kom att omhuldas redan från början. På älven nedanför von Ahns hade man sin egen bana som medlemmarna själva höll fri från snö. Det var i november 1933 föreningen ansökte till hamnkaptenen att få anlägga sin bandybana. I slutet av 1930-talet bjöd man bl a IFK Umeå och Umeå IK hårt motstånd.

För att få in pengar ordnade föreningen kängskodans nere på älven. Ofta hade man otur med vädret då snön vräkte ned dagen före.

Friidrott under 1930-talet

Friidrott utövades under de första åren av ungdomar och juniorer. I ett protokoll från juni 1933 framgår att man beslöt köpa in "1 st stav samt 1 st kula till ett pris av 3 kronor. Samt att inköpa virke till 1 st hoppställning."

I januari 1934 gick man in i Sv Velocipedförbundet och var under några år en av länets främsta cykelföreningar med bl a sju JDM-titlar.

Handboll togs upp på på programmet i slutet av 1930-talet.

Under 1940-talet fick föreningen fram ett mycket lovande handbollslag som under 1950-talet blommade ut ordentligt med topplaceringar i div II.

En allsvensk säsong i ishockey

När ishockeyn etablerades i länet i början av 1940-talet fanns Sandåkern med (bottenlag i Umeåserien 1942-43). Det blev så småningom en säsong i allsvenskan 1969/70. Hösten 1970 slogs ishockeysektionerna i Sandåkerns SK och IFK Umeå samman. Bakgrunden var att en specialklubb bättre skulle kunna klara ekonomin. Under säsongen 1970/71 hade klubben namnet Ishockeyföreningen IFK/SSK Umeå (blev sexa i allsvenskan och vann DM) som hösten 1971 ändrades till IF Björklöven, Umeå. Redan första året kunde den nya klubben visa ett litet plus i kassan. De sportsliga framgångarna har sedan dess varit stora med SM-guldet 1987 som topp.

Fotbollen i skymundan av handbollen

Fotbollen kom att hamna i skymundan av handbollen långt in på 1950-talet och inte förrän 1956 var som nämnts fotbollslaget uppe i tredje divisionen. Två år senare vann Sandåkern DM för seniorer. Det var första gången på 26 år som ett lag från Umeå vann DM i Västerbotten.

Två profiler i laget var lagledaren ”Buckla” Hansson och målsportaren Sören Häggström, som under några år på 1960-talet spelade i allsvenska AIK. Serie-seger i div III blev det 1962 sedan S O Juneblad i den sista matchen borta mot Sollefteå slagit in det avgörande målet.

Allsvenskt kval i fotboll

Under 1960-talet etablerade sig föreningen i division II Norrland och nådde sin största framgång 1969 då laget kvalade till allsvenskan. Inför 7577 åskådare på Sandåkerns IP förlorade man mot Hammarby IF med 1-2 och den allsvenska drömmen var borta. Många äldre Umebor talar än idag om ”domartabben” då Sandåkerns Ove Moström hade chansen att kvittera på straff. Landslagsmålvakten Ronny Hellström chansade åt rätt håll och tippade bollen till hörna. Såväl publik som spelarna i de båda lagen var eniga om att Ronny gått för tidigt och att straffen borde slagits om.

Hammarby vann knappt med 2 - 1, över Sandåkern i den första kvalmatchen till allsvenskan 1969. Ovan tar Sandåkern ledningen med 1 - 0 genom Ove Moström. Landslagsmålvakten Ronnie Hellström är totalt överspelad.

Umeå Football Club bildas

Sandåkern hängde kvar i tvåan till och med 1972 men sedan blev det ingen riktig fart på fotbollen. Allt fler, med föreningens starke man Kurt Jonsson i spetsen, blev på det klara med att det behövdes en sammanslagning för att höja klassen på fotbollen i Umeå. Den 20 november 1987 bildades så Umeå Football Club genom en sammanslagning av seniorfotbollen i Sandåkerns SK och Tegs SK. Målsättningen var att få fram ett allsvensk fotbollslag i Umeå senast 1994. Klubben skulle också bedriva elitjuniorverksamhet medan övrig ungdomsverksamhet också i fortsättningen skulle skötas i Tegs SK och Sandåkerns SK. Några år efter Umeå FC:s bildande tog Sandåkerns SK upp sin seniorverksamhet igen genom spel i division V.

TVÅ ÅR SENARE ÄN PLANERAT VANN UMEÅ FC DIVISION I NORRA 1995 OCH HADE DÄRMEDE KVALIFICERAT SIG TILL ALLSVENSKAN 1996!! UFC SLUTADE PÅ 11:e PLATS I HÖGSTA SERIEN OCH TVINGADES KVALA MOT LJUNGSKILE FÖR EN PLATS I 1997 ÅRS ALLSVENSKA. EFTER FÖRLUST MED 2-3 I DEN AVGÖRANDE MATCHEN PÅ REGNDRÄNKTA GAMMLIAVALLEN FICK UFC ÅTERVÄNDA TILL DIVISION I NORRA.

FOTBOLLSUTRUSTNING
FÖR HELT FOTBOLLSLAG
GRATIS!

1:STA PRIS I LAGPRISTÄVNINGEN
TRÖJOR BYXOR STRUMPOR KÄNSOR
(TILL 11 SPELARE)

1:STA PRIS I INDIVIDUELLA TÄVLINGEN
ENGLANDSRESA
GRATIS
MED FRITT UPPEHÅLLE OCH
ENTRÉBILJETTER TILL
FOTBOLL OCH BOXNING

DESSUTOM PENNINGPRISER TILL
ALLA ENERGISKA DELTAGARE

I PAPPERSBESPARANDE SYFTE
ANORDNA VI

32

Annons för tävling anordnad av Rekord Magasinet, nr 23 1947.

Insänt - på tal om orientering

av Gösta Lundqvist

I senaste numret av "Visuellt" skriver Henry Lövbom om Barbro Dahlbäck, tjejen från Björksele, som var en god orienterare, även om hon så småningom fick sina framgångar i banlöpning. Han skriver bl a att hon kom på 14:e plats vid SM i orientering - "en av de bästa placeringar en västerbottensdam noterat, undantagandes Elisabeth Fries, som blev femma 1982".

Aina och Barbro i SM

Ja, Barbro Dahlbäck var duktig. Men Henry Lövbom råkade glömma ett par av sina gamla klubbkamrater från hans tid som medlem i Skellefteå OK. Jag tänker på Maina Johansson, som blev 5:a 1956 (och sedan hade en 11:e och en 21:a placering ett par år senare). Han glömmer också Barbro Martinsson som 1965 fick en 3:e plats, bara 13 sekunder från SM-segern. Maina och Barbro fick för övrigt sina mest framskjutna placeringar samma år och samma dag som en annan SOK:medlem, Halvard Nilsson, vann sina två SM:segrar. 1950- och 1960-talen var även i övrigt mycket lyckade år för Västerbotten och framför allt för SOK:s del med bl a SM-seger i budkavle. Halvard Nilsson hade förutom sina två senior-SM-guld ett skol-SM och ett Junior-SM.

Göte Almqvist och Per Johansson

Maina Johansson hade en bror - Göte Almqvist, som var den som öppnade "Norrlandsfönstret" i ishockey, och en son - Per Johansson, som var med om att vinna Skellefteås enda SM-guld i ishockey. Per var en typisk "måltjuv", vilket tydligen fick en del journalister att kort och gott kalla honom "tjuven". En del ungdomar som inte känner historien som ligger bakom frågar sig om Skellefteå hade en tjuv i laget. Kan inte det där "smeknamnet" mönstras ut ur tidningsvokabulären?

Göte Almqvist,
Skellefteå AIK, det
egentliga Norrlands
första bidrag till Tre
Kronor.

Massor av spännande saker från idrottens värld!

ETT LITET SMAKPROV PÅ VAD DU KAN HITTA:

Autografer (svenskt-utländskt-sport-film-politik-övrigt), Nälmärken (klubbmärken-olympiskt-evenemangsmärken-övrigt), Samlarbilder (alfa-coralli-marabou-cloetta-övrigt), Samlaralbum, Rekordmagasinet och Allsport (lösa tidningar-inbundna årgångar), Svenskt/Utländskt, Vykort, Kuriosa, Program, Alfaboken, Svenska Ishockeyspel, 1938-1995, Olympiskt material (skrifter-program-biljetter-medaljer-diplom-märken-kuriosa), Bio-Jubileumsskrifter, mer, Match, Start, teckningar (Hermans-Ola-TecknarLasse-m.fl.), Fotos-Bok-The Ring- The Ring Skärmen-Rothmans-Idrottstidningar-Memorabilia-Collectables Rekordmagasinets samlar-bilder-Olympiaboken-Idrottsboken-Vimplar-Pucken-Årets fotboll-Årets Ishockey-Böcker om NHL-ishockey-Breedon Books-Complete Records-Fotbollboken-Bandyboken-Ishockeyboken-Handbollboken och mycket, mycket mer.

grafier/Memoarer, Idrottsbladet, IB:s Julnum-Uppslagsverk, Originalson-"Bong"-Åke Sköld-Rit TecknarAnders-"Tord" filmer-Urklippsböcker-Boxing, Encyklopedia-Det första Vasaloppet-

VI KÖPER OCH SÄLJER!

IDROTTSANTIKVARIATET

Box 181 162 11 VÄLLINGBY

TEL: 08 - 739 09 71. FAX: 08 - 739 14 73

E-mail: shop@idrottsantikvariatet.se

Internetadress: <http://www.idrottsantikvariatet.se>

Besöksadress: Grimsgatan 170 i Vällingby

Öppet efter överenskommelse

Svar på frågesport

Vem är det? Smeknamn 2002:1

Här följer svar och pristagare på Åke Forsbergs frågesport från förra Visuell. Sven-Erik Fahlman, Umeå var denna gång ensam om att skicka in svar. Jag har fått flera telefonsamtal från VIS-medlemmar som svarat på frågorna men "glömt" skicka in. Observera att priser i form av idrottshistoriska böcker från Idrottsantikariatet i Stockholm delas ut åt flertalet som postar/mailar sina svar. Sven-Erik imponerade ännu mer än vanligt och hade 20 rätt av 20 möjliga, helt otroligt med tanke på ett flertal "omöjliga" smeknamn. En bok från Idrottsantikariatet i Stockholm kommer. Här följer de rätta svaren med Åke Forsbergs initierade kommentarer:

61) Lella, Lennart Marklund, var en av de tongivande i Skellefteå AIK:s ishockeylag i början av 1950-talet.

62) Jeppe, Gösta Lindahl, målvakt i Skellefteå AIK:s kvallag i ishockey på 1950-talet, senare lagledare under de första allsvenska åren. Även duktig fotbollsdomare.

63) Draw, Sigvard Stenlund, hockeyledare i Clemensnäs redan på 1940-talet, en av tröjännarna i Ishockeyförbundet. Skrev under denna signatur i Norran.

64) Bente, Bern-Ola Stenlund, hockeyforward från Rönnskär och i AIK:s första allsvenska ishockeylag.

65) Acka, Anders Andersson, myggkedjans obestridlige kung i Skellefteå AIK:s hockeylag. Landslagsman, världsmästare m m. Samma smeknamn hade även Anders Nilsson, bt-kung i Norsjö.

"Acka" Andersson

66) Benke, Bengt Wännström, AIK:s ishockeyledare under genombrottsåren i mitten av 1950-talet.

67) Tosse, Henrik Hedlund, Medle, SIF, AIK, Frölunda. Första TV-puckprofilen i Västerbotten.

68) Krobbe, Lars-Gunnar Lundberg, puckartist i AIK, Brynäs och landslaget. Hade egen fan club i Skellefteå Isstadion.

"Tosse" Hedlund

69) Sventa, Sven-Olof Engqvist, hockeymålvakt i Teg, SIF, m fl klubbar. Senare stor ledare inte minst i Ishockeyförbundet.

70) Garrincha, Kjell Sundström, Umeås motsvarighet till Krobbe, bohemisk puckartist, även i landslaget. I fotboll snurrade han också upp motståndarna, därav brassesmeknamnet. Bror med Elon, som var backklippa i AIK första allsvenska åren. Farbror till tvillingarna Patrik och Peter, framgångsrika hockeyproffs.

"Garrincha" Sundström

71) Buntis, K G Johansson, hockeymålvakt i Rönnskär och AIK. Även bra i fotboll.

72) Kaggen, Jan-Åke Andersson, blev inget stort namn som hockeyspelare i Malå, men fastmer som tränare i AIK, Modo m fl klubbar.

73) Hjalle, Hjalmar Sundqvist, hockeymålvakt i AIK:s lag som tog klivet upp i högsta serien, senare i Rönnskärs allsvenska lag.

74) Gajan, Gary Eriksson, hockeymålvakt i Medle, senare en av Sveriges bästa hockeydomare. Fick guldpipan tre år.

75) Tjuven, Per Johansson, AIK:s främste måltjuv genom tiderna, Skyttekung i guldlaget med Hardy Nilsson och Martin Karlsson.

"Hjalle" Sundqvist

76) Sampa, Jan-Erik Sandberg, lyckad AIK-värvning från Piteå. SM-vinnare i AIK.

77) Majla, Christer Johansson, AIK, pervers på hookade klubbor. Majla lär betyda just klubba på finska... Numera lyckosam hästägare.

78) Helan, Peter Helander, SM-vinnande hockeyback i AIK, senare hemlängtande hockeyproffs i Los Angeles Kings.

79) Abris, kan vara Christer Abrahamsson hockeytränare i AIK i ett par omgångar. Kan också vara Mats Abrahamsson, målvakt i Björklöven och AIK, senare tränare i många småklubbar.

80) X-et, Jan Erixon, ytterförward i AIK, senare hockeyproffs i New York Rangers.

Vem är det?

Smeknamn 2002:2

av Åke "Fotrex" Forsberg

Här följer en ny omgång av förra NV-journalisten Åke Forsbergs omtyckta frågesport med smeknamn på västerbottniska idrottsmän. Som vanligt skall läsarna ange namnen på 20 idrottsmän som varit verksamma i länet. Men fler borde verkligen skicka in sina svar då vi vet att många försöker komma fram till vilka som döljer sig bakom smeknamnen.

Vi repeterar Åkes ingress: "I den här pristävlingen är jag ute efter folk med västerbottnisk anknytning. Det kan handla om idrottsutövare, idrottsledare, sportjournalister m fl löst folk. Många är borta från jordelivet men kanske denna tävling kan få deras minne att leva ännu en tid. I något fall finns det två som haft samma smeknamn. Tyvärr kan jag inte lika många smeknamn från södra länsdelen och inlandet som från Skellefteå och norra länsdelen. Likaså dominerar smeknamn på ishockeyspelare".

Svaren skickas in till Ivar senast den 15 juni via post eller mail (se adress på sidan 2). Som vanligt delas idrottsböcker ut från Idrottsantikariatet i Stockholm till dem som har flest rätt. Ange gärna om det är någon speciell bok du önskar, det kan hända att vi har den "i lager". Lycka till!

81) Molle	82) Molla	83) Lipen	84) Junis
85) Högis	86) Flisan	87) Pota	88) Alsan
89) Lill-Järven	90) Hatte	91) Ångan	92) Hacke
93) Koppe	94) Knorr	95) Centimetern	96) Pygge
97) Brama	98) Tjotta	99) Snör dä Elmer	100) Laban

Släng Dig i Väggen Ulf Sterner! En Sandvikare var först

Av Karl-Gustaf Löfgren

Svenska Dagbladet publicerade den 10 oktober 2002 en artikel om de allra första svenskarna i National Hockey League. De flesta hade nog trott att Ulf Sterner som spelade fyra matcher för New York Rangers år 1964 var den förste svensken, men Svenska Dagbladets reporter Janne Svensson har hittat "Gus" Forslund bördig från Sandvik. Säsongen 1932-33 spelade han 48 matcher för Ottawa Senators. Han gjorde 13 poäng, fyra mål och 9 "assists", och han satt bara utvisad i 2 minuter. Ytterligare detaljer kring Gus liv finns i Aftonbladet Sportmagasinet Nr 3, december 2002. Artikeln är skriven av Johan Flinck.

Född i Sandvik

Gustaf Ossian Forslund var född den 25 april 1906 i Sandvik. Hans föräldrar var brädgårdsarbetaren Lars Anton Forslund från Västerteg och Ida Maria (född Fällman) Forslund. Redan när Gus var ett år utvandrade familjen, som också bestod av storebror Axel, till Fort William i Ontario, Kanada och senare till Port Arthur, nu en del av OS orten Thunder Bay. I Fort William föddes en syster, Margit Victoria, 1911 på adressen 436 Victor Street, Fort Williams.

Gus var relativt småväxt, han vägde bara 65 kilo och var drygt 170 centimeter lång. Han karriär började i det lokala laget Port Arthur Ports när han var i 20 år. Redan ett år efter debuten värvades han till lokalrivalen Fort Williams Forts, och 1929 flyttade han till svenskstaten, par preference, Minnesota, för att spela för Duluth Hornets i American Hockey Association. Efter att ha spelat säsongen 1932-33 i Ottawa Senators som blev sist i serien det året blev det Windsdor Bulldogs i IHL, Philadelphia Arrows och New Haven Eagles i CAHL och han avslutade sin aktiva karriär 1941 i Geraldton Gold Miners i Thunder Bay Senior League.

Avled 1962

Under andra världskriget arbetade Gus med ungdomshockeyn i Ontario. Hans hustru Esther gick bort relativt tidigt och Gus tog ensam hand om uppfostran av de två barnen; en dotter Joan och en son Miles. Han avled i en hjärnblödning 1962, och han ligger begravnen i Thunder Bay.

Har Gus släktingar på mödernets idrott?

Jag har roat mig med att undersöka om några av Gus släktingar på mödernets idrottat. Eftersom jag är Sandvikare in i själen var jag speciellt intresserad av om någon av släktingarna idrottat i denna anrika förening. Att jag ännu inte gjort en grundlig undersökning på fädernet beror på att min datakälla, Kurt Anderssons (också specialist på travhästars härstamningar) hemsida över Holmsundsfamiljer (<http://home.sol.se/hemsida/>), är mer knapphändig med information på fädernet. Familjen Forslund härstammar från Västerteg, Umeå Landsförsamling. Jag har emellertid av den kände Sandvikaren Göran Granström fått veta att Gus far hade en äldre bror med ett mycket vackert förnamn, Karl-Gustaf Forslund. Han var gift med Hedvig Matilda Nordström och han utvandrade till Fort William något, eller några år, före Gus pappa. Det kan man se på att hans tredje barn, av fem, föddes i Fort William 1906. Göran Granströms farmor Anna Gustava Forslund är syster till Gus far.

Mamman Ida Maria Fällman hade 10 syskon, åtta bröder och två systrar. Av bröderna har jag ytterligare information om fyra stycken, Anders Oskar Fällman, Karl-Anton Fällman, Gustaf Adolf Fällman och Per Leonard Almqvist. Den senare fick en dotter, Aina Olivia Almqvist som alltså var kusin med Gus. Gustaf Adolf Fällman fick sju barn, och jag har bara närmare undersökt kusinen Sven Gustaf Adolf Fällman som fick ett barn Bo Håkan. En av den senares största meriter är att han gått i samma klass som den välkände Löföbon Svante Sandström som med fingrarna på Bibeln svär på att han aldrig satt sin fot på en idrottsplats.

Den kände Holmsundprofilen Svante Bäckström

Jag undersökte därefter Anders Oskar Fällman som var Fjärdningsman och här kom ett stort bakslag för en sann Sandvikare. Hans dotter Inez Oliva Fällman, ett av sex barn, är kusin med Gus och också mor till den kände IFK Holmsundprofilen Svante Bäckström. Fotbollsmålsvakt i IFK Holmsund och hockeysmålsvakt i Sandviks IK och Skellefteå AIK. Han var en utmärkt målvakt, men fick inte stå så ofta i den senare föreningen som då hade landslagsmannen Yngve Casslind som förste målvakt. I IFK Holmsunds bandy lag var han given som målvakt. Våra matcher spelades på den tiden tidigt på söndagarna, och vid hörnor, när laget ställer upp på mållinjen, brukade Svante klaga på att det "luktar Holmsund".
Vad kan han ha menat?

Holmsundprofilen
Svante Bäckström

Bröderna Fällman

Karl-Anton Fällman var det bättre ordning på. Tillsammans med sin maka Alma Augusta (Boström) fick han sex barn, varav en dotter. Dottern Anna och den näst yngste sonen Paul dog relativt tidigt, men de fyra andra bröderna Bengt, Ture, Martin och Torsten blev alla idrottsmän. Bengt flyttade relativt tidigt till Kanada och började syssla med fri idrott (track and field). Han medaljsamling upptar tre kvadratmeter av väggarna i Sandviks klubblokal. Till skillnad från sin kusin Gus var han en relativt storväxt person som jag minns från hans relativt frekventa besök i hemkommunen. Han kom alltid ned på idrottsplatsen, rak i ryggen, tillsammans med sin bror Martin som är en av Sandviks allra mest framgångsrika fri idrottare.

Harry Fällman – en sann Sandvikare

Ture vet jag inte om han idrottade så mycket, men han är far till Harry Fällman, en sann Sandvikare och bl. a. hockeymålvakt. Jag minns särskilt en division 3 match från början av 1960-talet (kanske t.o.m. 1960) i Åsele, när backen Bertil Jakobs drog på ett slagskott från blå linjen på en puck som stod på kant. Puckbanan blev hög, högre än lysledningarna, och Harry såg inte den dalande pucken. Det bar sig inte bättre än att den hamnade mellan ”slangarna” på Harrys Bobrovhjälm. Han sjönk ihop väldigt graciöst och överraskande. Inte heller jag såg vart pucken tagit vägen. Det blev Kjell Garrincha Sundström som fick överta målvaktsysslan. Vi förlorade matchen, men det var inte Garrinchas fel.

”Totte” Fällman en pålitlig vänsterback

Torsten (”Totte”) Fällman var en pålitlig vänsterback i Sandviks anrika fotbollslag från mitten av 1940-talet till mitten av 1950-talet. Han hade lagkamrater som Leif Andersson, Ola Fällman!, Åke Johansson, Torsten Norman, Per-Erik Ohlsson och Tage Ruthström.

Torsten Norman glömmer jag aldrig. En suverän centerhalv som kunde vända bort vilket anfall som helst. Utropstecknet bakom Ola Fällman antyder att det kanske finns fler idrottande släktingar till den nu legendariske Gustav Ossian Forslund. Det får andra undersöka. För mig räcker det att en Sandvikare var förste svensk i NHL.

K. Bergmans

Skomakeri & Skohandel

rekommenderas.

Beställningar af RIDSTÖFLAR, JÄKT-, SPORT- och MILITÄRSKOR,

HERR-, DAM-, PROMENAD- och SALONGSSKOR utföras.

Rikstelefon 313.

Annons från 1910

Friidrott i Burebygden

av Lars Norrfors

En kvartett Bure-bor, Erling Mattsson, Lars Norrfors, Egil Söderlund och Svenolov Wiklund, alla f.d. aktiva och ledare, har skrivit en bok om friidrotten i Burebygden genom tiderna.

Intressant att notera är att man i bygden ägnat sig åt tävlingsidrott redan under slutet av 1800-talet. Från början var det ofta fråga om s.k. muntrations-tävlingar med grenar som trebenslöpning - där två löpare sprang i par med var sitt ben ihopbundet -, snigelåkning på cykel, herre på täppan, stångstötning och t.o.m kappätning. Men det förekom tidigt också "vanliga" grenar som längd-, höjd- och stavhopp, löpningar av olika slag och kulstötning. Dessa tävlingar anordnades i regel av ortens Skytteförening, men redan 1903 finns en idrottsförening omnämnd. Den var dock kortlivad och 1910 bildades IFK Bureå med 66 medlemmar, varav hela 63 st aktiva. Initiativtagarna och de flesta styrelsemedlemmarna hade anknytning till ortens ledande industri - Bure AB.

Svårigheterna att bedriva idrott under första världskriget gjorde att veksamheten i stort sett upphörde, men efter krigsslutet vaknade idrottintresset åter till liv. År 1919 bildades Skärgårdens IF med upptagningsområdet Bureå, Klemensnäs, Ursviken, och Sävnäs. Föreningen bytte 1921 namn till Bureå IF.

Föreningen förste DM-mästare i friidrott blev Pontus Lindberg, som 1926 vann junior-DM i såväl längdhopp som tresteg med resultat som översteg seniorernas det året. Pontus Lindberg blev senare mera känd som chef för träningsparadiset Bosön. Det kom att dröja till 1938 innan nästa DM-tecken erövrades, då av sprinterjunioreren Sven Gybeck. Andra kända namn från 1930- och 1940-talet var medeldistansaren Erik Eriksson (sedermera tävlande för Skellefteå AIK) och spjutkastaren Henning Sjöström. Förutsättningarna att bedriva idrott är mycket beroende på tillgången på lämpliga arenor. Tillkomsten av idrottsplatsen Tallbacka år 1938 blev den injektion som kom att skapa större intresse för den allmänna idrotten, och denna trend höll i sig ett 30-tal år. Föreningens första senior-DM togs dock först 1951 av stavhopparen Gösta Eriksson för att under åren 1952-1956 följas av ytterligare 19 senior-DM och ett flertal junior-DM-tecken.

Stavhopparen Gösta Eriksson vann DM 1951.

1944 startades Kustlandsspelen - ett tävling för landsortsklubbarna mellan Umeå och Skellefteå. Inte mindre än 16 klubbar var representerade det första året, men innan Kustlandsspelen lades ner 1954 var det i stort sett bara Bureå IF och Bygdeå GoIF som ställde upp. 1946 var premiäråret för en tävling mellan Kustlandet och Lappmarken och två år senare utökades den till att även omfatta Södra Landsbygden (Nordmaling och Hörnefors). Dessa matcher fortsatte fram till 1958.

Stort utrymme i boken upptas av idrottsutbytet över Kvarken mellan Bureå IF och IK Myran i Nedervetil utanför Gamla Karleby, dit den första resan företogs 1947 i öppna skötbåtar från Bureå hamn över Bottenviken. Denna första resa kom att följas av ytterligare två åren 1948 och 1955, men då med bil och tåg. Återkommande returbesök gjordes av de svensktalande finländska gästerna. Kontakten kom att betyda mycket för alla involverade, och en stor känsla av samhörighet uppstod.

Under 1950-talet införde Svenska Fri-Idrottsförbundet serier i fri idrott. Eftersom varken Bureå IF eller Burträsk IK ansåg sig ensamt kunna mönstra lag bra nog att hävda sig mot Norr- och Västerbottens stadsklubbar beslöt man sig 1957 att bilda en specialklubb för enbart den fria idrotten, och namnet blev Friidrottsföreningen Burälven. Detta samgående blev synnerligen lyckat, och redan året därpå kvalade man till "Allsvenskan" med Uppsala och Sundsvall som motståndare, vilka klubbar dock blev alltför svåra för "lilla" Burälven. Under 1950-talet dominerade Bureå IF och Burträsk IK ungdomsidrotten både på pojk- och flicksidan, och framgångarna fortsatte för Burälvsungdomarna ytterligare några år in på 1960-talet.

Föreningen blev under sin verksamhetstid 1957-1966 synnerligen framgångsrik. På herrsidan kom man att erövra inte mindre än 38 senior-DM, 17 junior-DM, 11 segrar i triangellänskampen Västerbotten-Norrbotten-Ångermanland, 5 Norrlandsmästerskap, 4 segrar i Kalottkampen Nordsverige-Nordnorge-Nordfinland, 1 B-SM, 1 junior-SM samt i övrigt framträdande placeringar vid stora SM, Junior-SM och vid ett par landskamper.

Flera senare mycket kända storheter började sin karriär i föreningen - t.ex Bengt Persson, Karl-Uno Olofsson, Jarl Burman, Ambjörn Fahlén, P-O Enquist, Birgitta Brännström m.fl.

Framgångarna hade dock den nackdelen att stjärnorna undan för undan värvades till storklubbarna, som kunde erbjuda bättre förmåner. Introduktionen av TV införde även att det blev allt svårare att engagera behövliga funktionärer vid hemmatävlingarna. De dåtida ledarna, som under en 20-årsperiod offrat nästan all fritid för sin idrott, började tröttna. Efter en framgångsrik verksamhet under ett decennium upphörde föreningen.

Någon friidrott bedrivs inte längre i Bureå. Den numera kommunaliserade idrottsplatsen saknar löparbanor, hoppgroparna är igenfyllda och kul- och diskusringar är borttagna, vilket kommit att drabba ev. intresserade skolungdomar.

Friidrottsboken omfattar 112 sidor och 147 bilder. Där återfinns också artiklar av bl.a författarna P-O Enquist och Kurt Salomonsson. Dessutom en fullständig statistik.

Kända profiler ur Burebygdens friidrottshistoria:

Uppe till vänster Ambjörn Fahlén.

Uppe till höger: P-O Enquist

Till höger: Bengt Persson och Karl-Uno Olofsson när de tävlar för IFK Umeå.

Lokala idrottssammanslutningar i Västerbotten 1939-1945

sammanställt av Ivar Söderlind

I tidigare nummer av Visuellt har 259 kända idrottssammanslutningar i Västerbotten redovisats i kronologisk ordning efter bildningsår fram till och med 1938. De 65 första föreningarna presenterades i nr 21 september 2000, förening 66-155 i nr 22 december 2000 och förening 156-259 i nr 23 september 2001.

Här fortsätter redovisningen med ytterligare 138 kända idrottssammanslutningar på lokal nivå som bildats i länet under krigsåren 1939-1945. Även RF-anslutna skytteföreningar ingår. Vi konstaterar att Skolidrottsföreningarna hade en ”renässans” under denna period, 66 av de 138 är Skolidrottsföreningar men endast 7 av dem finns kvar år 2001. Totalt 35 föreningar, 25 procent, finns kvar år 2001. Som vanligt är Ivar Söderlind tacksam för kompletteringar till listan.

* = förening med detta namn existerar år 2001

260.	Adaks IF	1939	1954
*261.	Adaks Sportklubb	1942	
262.	Bjurfors IK, Skråmträsk	1939	1947
*263.	Björksele Sportklubb	1939	
*264.	Bolidens Gymnastikförening	1939	
265.	Bolidens Kvinnliga GF	1939	1953
266.	Bergsvattnets Folkskolas IF, Dorotea	1939	1954
267.	Bullmarks IF	1939	1945
268.	Bureå Tennisklubb	1939	1957
*269.	Flurkmarks Idrottsklubb	1939	
270.	Fredrika Skol-IF	1939	1949
*271.	Holmsunds Skol-IF	1939	
*272.	IF Kamraterna Kristineberg	1939	
273.	Jörns Folkskolas IF	1939	1965
*274.	Klutmarks IF, Skellefteå	1939	
*275.	Liljaskolans IF	1939	
276.	Manjaur Skol-IF, Åmsele	1939	1957
277.	Marsfjälls IF	1939	1955
278.	Norrbystrands Skol-IF	1939	1953
279.	Vallens Folkskolas IF, Vallsträsket	1939	1944
280.	Nästansjö Skol-IF	1939	1956
281.	Skellefteå Gymnastikförening	1939	
*282.	Sunnanås Sportklubb, Skellefteå	1939	
283.	Åmsele Frisksportklubb	1939	1961
284.	Åsele Skol-IF	1939	1960
285.	Vännäs Verkstadsskolas IF	1939	
*286.	Skansholms IF	1940	
287.	Sandsjönäs Skolas IF, Lomselenäs	1940	1945

288.	Tvärträrsks Skol-IF, Sappatsele	1940	1945
289.	Umeå Handelsgymnasiums IF	1940	1962
290.	Ålunds Skol-IF, Ålundsby	1940	1951
*291.	Åsele Pistolskytteklubb	1940	
292.	Bjuröns IK, Utersjöbäcken	1941	1948
293.	Fällfors Skol-IF	1941	1956
294.	Hällfors Skol-IF, Vännäs	1941	1956
295.	IF Kultsjön, Marsfjäll	1941	1953
296.	Innansjöns Skol-IF	1941	1951
297.	Inre Ultervattnets Skol-IK, Överklinten	1941	1956
298.	Lillöga Skol-IF	1941	1948
299.	Långvattnets Skol-IF, Överrissjö	1941	1951
300.	Norrbyns Skidklubb, Norrbystrand	1941	
301.	Norrbyns Skol-IF, Norrbystrand	1941	1957
*302.	Ramselefors Skytteförening	1941	
303.	Sandviks Skol-IF, Holmsund	1941	1962
*304.	Skellefteå Pistolskytteförening	1941	
*305.	Tegs Skol-IF, Teg	1941	
306.	Umeå Slalomklubb	1941	1949
*307.	Vindelns Pistolskytteklubb	1941	
308.	Överrissjö Skolas IF	1941	1962
309.	Övre Bäcks Skol-IF, Granliden	1941	1958
310.	Avaträsk IF	1942	1959
311.	Borgsjö Skol-IF	1942	1946
*312.	Bureå Skol-IF	1942	
313.	Bureå Realskolas IF	1942	1957
*314.	Dalasjö IK Framåt	1942	
315.	Hissjö Skol-IF, Hissjön	1942	1954
316.	Hälla Skol-IF, Hällaström	1942	1957
317.	Hällnäs Skol-IF	1942	1960
318.	Kristinebergs Tennisklubb	1942	
319.	Lavsjö Skol-IF, Lavsjön	1942	1959
320.	Myrhedens Skol-IK	1942	1962
321.	Nordmalings Högre Folkskolas IF	1942	1947
322.	Norrflångträsk Skol-IF	1942	1959
323.	Norsjö Skol-IF	1942	1942
324.	Ormsjö Skol-IF	1942	1945
325.	Sandsjöns Sportklubb, Lomselenäs	1942	1948
326.	Skytteanska Skolans IF, Tärnaby	1942	1945
327.	Storbrännans Godtemplares IF	1942	1948
328.	Svanaby Skol-IK, Svanavattnet	1942	1947
329.	Umeå Läroverks Fäktklubb	1942	1948
330.	Öster-Jörns IF	1942	1947
331.	Bergsbyns Skol-IF	1943	1953
332.	Brände Skol-IF, Ånäset	1943	1958
333.	Hednäs IK, Ålundsby	1943	1956
334.	Hemfjälls Skol-IF, Sorsele	1943	1949
335.	Hermods Realskolas IF, Boliden	1943	1946
336.	Holmträrsks Folkskolas IF, Hällaström	1943	1947
337.	Hörnefors Simsällskap (uppgått i Hörnefors IF 1948)	1943	1948
338.	Kroksjöby IF, Umeå	1943	
339.	Malå Skolors IF	1943	1962
340.	Norrbergs Skolas GIF, Storuman	1943	1959
341.	Petikträsk Skol-IF	1943	1956
342.	Risböle Sportklubb	1943	1954

*343.	Rödåbygdens IK, Rödåsel	1943	
344.	Skol-IF Tupparna, Skellefteå	1943	1953
345.	Sorsele Skol-IF	1943	1958
346.	Sportklubben Klubbfors/Hednäs, Ålund	1943	1964
347.	Storträsk Skol-IF, Jörn	1943	1954
348.	Tekniska Gymnasiets i SKellefteå IF	1943	
349.	Vilhelmina Idrottsring, Vojmån	1943	1947
350.	Vindelns Högre Folkskolas IF	1943	1949
351.	Vindelns Kommunala Mellanskolas IF	1943	1953
352.	Öreströms Tyngdlyftningsförening, Öredalen	1943	1954
353.	Öster-Jörns Skol-IF	1943	1953
354.	Bjurfors Skol-IF	1944	1958
355.	Bollklubben Bävrarna, Jörn	1944	1949
356.	Granbergsträsk IF, Jörn	1944	
357.	Granås Skol-IF, Granåsby	1944	1950
358.	Idvattnets IF, Siksjöhöjden	1944	1952
359.	Metsekens Skol-IF, Ruskträsk	1944	1949
360.	Nordanfjällets IK, Fredrika	1944	1957
361.	Norrberg-Långsjöby IK, Storuman	1944	1949
362.	Sjulmarks Skol-IF, Västra Sjulsmark	1944	1958
363.	Skellefteå Folkskolas IF	1944	1958
*364.	Skelleftepolisens Idrottsförening	1944	
365.	Skrämträsk Skolas IF	1944	1959
366.	Storbrännans IK	1944	1964
367.	Storsele Skol-IF	1944	1947
368.	Ullbergsträsks IK, Stenträsk	1944	
369.	Yttersjö Skol-IF	1944	1947
370.	Åsele Kommunala Mellanskolas IF	1944	1953
*371.	Botsmarks Sportklubb	1945	
372.	Brännfors Sportklubb	1945	1954
373.	Gagsmarks Skolas IF, Brännfors	1945	1958
374.	Gardfjällets IK, Dikanäs	1945	1953
*375.	Högmarks IF Gnistan	1945	
376.	Hörnsjöbygdens IF, Hörnsjö	1945	1964
377.	IK Thigern, Bjurforsfallet	1945	1953
378.	Malgomajsskogs IK, Skansholm	1945	1950
*379.	GF Motionspasset, Lycksele	1945	
380.	Mjödvattnets BTK, Skellefteå	1945	
*381.	Norrhammarskolans IF	1945	
*382.	Norr långträsk Idrottsklubb	1945	
383.	Petikträsk IF	1945	1955
*384.	Robertsfors Skol-IF	1945	
*385.	SJ Idrottsförening, Boliden	1945	
*386.	Sikeå Sportklubb	1945	
*387.	SK Tegsnäs pojkar	1945	
*388.	Skelleftehamns Skol-IF	1945	
389.	Skol-IF Vikingen, Lomselenäs	1945	1948
390.	Skrämträsk IF	1945	1967
*391.	Slussfors IK	1945	
392.	Sportklubben Bävren, Drängsmarksby	1945	1952
*393.	Svanaby IF, Svanavattnet	1945	
*394.	Tväråbäcks IK	1945	
*395.	Ursvikens Skol-IF	1945	
396.	Uvarnas IF, Myrheden	1945	1967
*397.	Vilhelmina Pistolskytte	1945	
*398.	Västra Sjulmarks IK	1945	

Friidrotten i Åsträsk under andra världskriget

av Bruno Lundström

Under krigsåren 1939 - 1945 var IFK Åsträsk en klubb med aktningvärd aktivitet inom friidrotten. Det berodde naturligtvis inte minst på att Åsträsk samhälle under denna period var en livaktig ort med många invånare, av vilka en märkbart stor del var ungdomar. Skogsbolagens och böndernas transporter av träkol från regionen fördes till Åsträsk station för vidare befordran per järnväg, likaså kalkbilarnas laster från Strå kalkbruk i Innansjön. Nästan all fjärrtransport till Burträsk, Kalvträsk och Norsjö med omnejder gick via Åsträsk station. I samhället fanns förutom en väl utnyttjad station även en stor snickerifabrik med såg, skogskontor (Robertsfors med över 70 anställda i skogsarbeten), flera affärer, kaféer (bl.a. Thunbergs), BI-skola m.m.

Primitiva förhållanden trots idogt arbete

Under nämnda tid anordnade IFK Åsträsks friidrottare årligen träningstävlingar, klubbmästerskap, tiokamper, terränglöpningar, ofta kopplade till vandringspriser. Tävlingarna genomfördes på fotbollsplanen belägen i skogen intill Sikån och där som utvidgad del av den gamla vägen mellan Åsträsk och Ekträsk. ”Med hjälp av pappas (G.O. Jonsson) traktor lyfte vi bort stenar och planade till marken. Det blev ganska så primitivt. Grytor av gjutjärn slipades till och tjänstgjorde som kastringar och från början fick vi träna diskuskastning med en gjuten metallring. I hoppgrupparna använde vi sågspån för att lindra nedslagen”, berättar Arne Jonsson, duktig kastare i klubben på 40-talet.

Bevarade resultatlistor

Klubben utkämpade matcher i allmän idrott mot bl.a. Vindelns IF, Lycksele IF, IFK Hällnäs, Änåsets IK och Bygdeå GIF. IFK Åsträsk deltog även flera säsonger i Kustlandsspelen och hade där de största framgångarna dessa spels startår, 1944, då de avgjordes på Tjärnbackavallen i Burträsk. Theodor Lindgren, duktig medeldistansare från Salberget, har sammanställt och sparat listor från 40-talets tävlingar och av dessa framgår att det under åren 1939 - 1946 slogs inte mindre än 54 klubbrekord i fri idrott i Åsträskklubben.

IFK Åsträsk bildades 1924

Även före 1939 hade man tränat och tävlat i allmän idrott inom IFK Åsträsk, som bildats den 7 januari 1924. De dominerande sporterna de första åren var annars längdskidåkning och fotboll. I stationsområdet fanns dessutom en skytteförening, som grundats redan 1905. Den nybildade kamratklubben hade fram-

för allt många duktiga skidlöpare, några rekryterade från grannbyarna Kalvträsk och Villvattnet. Vid 1927 års junior-DM på skidor vanns 20km-loppe av John Burlin, IFK Åsträsk. Klubbkamraterna Einar Signarsson, Holger Jansson och E. Lundström blev 3:a, 4:a och 5:a. och IFK Åsträsk vann lagtävlingen i överlägsen stil. Edvin Lindgren och hans syster Nanna Lindgren var andra mycket duktiga skidlöpare från Åsträsk, som vann framgångar vid DM-tävlingar, Burträsk Vinterspel etc. Vid sidan av fotbollen började klubbens aktiva medlemmar träna olika friidrottsgrenar, framför allt löpning, ivrigt påhejade av signaturen Guerre (stationsmästaren Oskar Rönnbäck) författare och lokal skribent för tidningen Norra Västerbotten.

Resan till DM i Umeå 1927

Våren 1927 ”lade IFK Åsträsk fotbollen på hyllan” och många av ungdomarna satsade i stället på fri idrott. Senare på sommaren åkte ett gäng åsträskare i ”en ny Oldsmobil” till Umeå, där ”två långdistansluffare” från klubben deltog i DM på 5000 m. Mot sig hade de bl.a. skidlöparen Ernst Alm, SIF, O Norberg IFK Umeå (med 3 tidigare DM-segrar på långdistans) och Einar Normark, Burträsk. Både Valfrid Stenmark, som blev fyra efter nämnda tre och Birger Konradsson, som hamnade längre ned i prislistan, skötte sig över förväntan heter det i Guerres referat.

Einar Nordmark, långdistansare från Burträsk.

30-talet

I början på 30-talet kan man också finna IFK Åsträsk framme i fria idrottens prislistor. Då var det framför allt duktiga kalvträskare, som tävlade för Åsträsk, innan SK Örnvingen bildades. Sålunda vann Ivar Nilsson (sedermera flerfaldig distriktsrekordhållare för Örnvingen) några tävlingar, bl.a. en terränglöpning i Burträsk 8 juni 1933, där f.ö. Evert Westman var trea, även han från Kalvträsk och länets bästa diskuskastare under några år.

Flitigt deltagande i klubbmästerskap och tiokamper 1940 - 44

I Åsträskklubbens tiokampstävlingar i augusti 1940 deltog 8 klubbmedlemmar och Ernst Larssons 11.9 på 100 m och 5.61 i längd vid det tillfället måste anses som goda delresultat på de primitiva banorna. Vid klubbmästerskapen i september kunde man trots kyla räkna in 32 starter bland seniorerna, men bästa noteringen kom i juniorgruppen, där Henning Johansson kastade 40.71. 1941 slogs 11 klubbrekord och i klubbmästerskapen det året liksom 1942, 1943 och 1944 visar listorna över 30 starter bland seniorerna, trots att flera

inkallade inte kunde få permis i dåvarande mobiliseringstider. Bland juniorena var det vissa år c:a hälften så många starter (1942)

1942: Matcher mot Vindeln och Lycksele

Friidrottarna i Åsträsk och Vindeln hade inte långt till varandra, om de nyttjade järnvägen. Under kriget var det vanligt och dessutom tvunget och enklare i bensinbristens och gengasens år. Många klubbmatcher kom att utkämpas mellan dessa föreningar. I början av juli 1942 reste Åsträsks friidrottare till Vindeln för en match i sju grenar: 100 m, 1500 m, längd, höjd, kula, diskus och stafett 4x100 m. Åsträskarna vann samtliga grenar utom diskus, segerpoängen blev 45 -29. Eldsjälen Ernst Larsson i Åsträsklaget, konsumföreståndare och en gång inflyttad från just Vindeln, var obarmhärtigt mot sina f.d. lagkamrater och lade beslag på segerpoängerna i tre grenar: 100 m (11.6), höjd (160) och längd (6.14). I september samma år var det så dags för revansch för Vindelborna. Det fick de i en triangelkamp i Vindeln mot Lycksele och Åsträsk. Längd, höjd, kula, diskus, spjut, 100 m, 800 m och 3000 m var de grenar man tävlade i. De två längre löpdistanterna verkade missgynna åsträskarna (54 p), som blev besegrade av både Vindeln (64 p) och Lycksele (58 p). Ernst Larsson var som vanligt bäste poängplockare i Åsträsk med segrar på 100 m och i längd och 2:a placering i höjd.

Terränglöpningar

Dessförinnan hade IFK Åsträsk under försommaren arrangerat en tävling i terränglöpning och presenterat i terrängtävlingar i Boliden, Innansjön, Storbrännan och vid DM i Boliden. I augusti hade klubben på ny rekordtid vunnit stafettävlingen "Ånäset Runt" före Bygdeå GIF, Ånäset IK och Burträsk IK och deltagit i de efterföljande individuella tävlingarna med bl.a seger i diskus genom Sixten Larsson. Och apropå diskus kastade Eric Westman, SK Örnvingen, 39.96, vid Åsträskklubbens egna julitävlingar, som lockat ett 20-tal starter.

Eric Westman, SK Örnvingen, diskuskastare i länseliten.

Summering av 1942

"Åsträsk IFK är en liten men naggande god landsortsförening, vilkens samtliga, till endast ett tjug uppgående antal medlemmar, äro aktiva. Föreningen har också arbetat flitigt till idrottens fromma, och som den därtill under året skaffat sig god ekonomi, ser den framtiden an med stora förhoppningar", skriver signaturen Guerre i sin sammanfattning av idrottsåret 1942 i Åsträsk.

1943: Utökat tävlingsprogram

Efter två träningsstävlingar med 20 - 30 starter i var och en arrangerades i juli i Åsträsk en klubbmatch mot Bygdeå, som besegrades med 46-42. Arne Jonsson, Åsträsk satte klubbrekord både i kula (11.32) och i diskus (32.97). Men Bygdeå revanscherade sig på hemmaplan redan påföljande söndag (49-39).

Friidrottarna i Åsträsk låg inte på latsidan. I augusti var det åter match mot Vindeln. Det blev som vanligt en jämn kamp, där Åsträsk stod som segrare med en enda poängs marginal efter de 10 grenarna. Hemmalagets Gulling Karlsson kastade diskusen 34.85 = klubbrekord, men blev ändå bara tvåa efter S Åkerö, Vindeln, som förutom diskus (36.64) även vann 100 m, längd och tresteg.

För att få idrottslig upprättelse inbjöd Vindelborna i september IFK Åsträsk till en triangelmatch i fri idrott på Östvallen i Vindeln mot hemmalaget och F 8, det sistnämnda ett lag uttaget bland inkallade soldater, som civilt tävlade för klubbar från olika delar av landet. Två man ur varje lag tävlade på 100 m, 400 m, 1500 m, längd, höjd, tresteg, diskus, kula och spjut. Stafetten 4 x 100 m avslutade kampen. Denna resulterade i ”en klar seger för Åsträsks unga fighters, vilka lyckades plocka ihop 79 poäng mot 67 för Vindeln och 53 för F 8.” ”Tävlingarna blev en god propaganda för den fria idrotten hos den till ett par hundra personer uppgående publiken”, heter det vidare i referatet.

4.13.2 och 4.15.3 på 1500 m

Ett antal goda resultat nåddes också: S. Åkerö, Vindeln vann 100 m på 11.5 före Ernst Larsson, Åsträsk 11.6. På 400 m var ordningsföljden omvänd med Larsson etta på 53.9 före Åkerö, som hade 54.2. T. Anderberg F 8 (Matteuspojarna) vann 1500-metersloppet på 4.13.2 före Harry Hellström, Åsträsk 4.15.3. I längd hoppade tre man över 6 m: Åkerö, Vindeln bäst med 6.31. R Lundström, Åsträsk vann både höjd (1.60) och tresteg (12.35). I diskus segrade Åsträsk dubbelt med Gulling Karlsson 35.38 och Arne Jonsson 34.20 och i spjut var H Lundström, Åsträsk överlägsen med utmärkta 52.50. Även i kula tog Åsträsk maxpoängen genom Arne Jonsson (11.35), medan F 8 var snabbast i den avslutande stafetten.

1944: Framgångar i Vindeln och i Kustlandsspelen

Säsongen 1944 fortsatte framgångarna för IFK Åsträsks friidrottare. I mitten av juli anordnade Vindelns IF tävlingar, där idrottsmän från Lycksele, Hällnäs och Åsträsk deltog. Åsträskarna tog fem grensegrar (av 10): 100 m och längd genom Lars Eriksson (11.6, resp 610 cm), höjd genom Karl-David Höglund 160 cm, kula genom Arne Jonsson 13.10 (mellankulan) och stafett 4 x 100 m.

I aug 1944 arrangerades de första Kustlandsspelen och här placerade sig Åsträsk på andra plats efter Bureå, men före IFK Sävar, Bygdeå GIF, Robertsfors-Sikeå IK, Burträsk IK och Bodbyn SK. Individuellt blev det 3 segrar för Åsträsks ungdomar genom Karl-David Höglund (16 år) i tresteg (13.08), och höjd (1.60) och genom Lars Eriksson (18 år) i längd (5.76).

Intensivt friidrottsår

1944 var ett intensivt friidrottsår för åsträskarna. De hann även att tävla i en triangelmatch över 10 grenar i Lycksele mot hemmaföreningen och Åsele IK. Lycksele IF gick segrande ur den tävlingen, men grabbarna från Åsträsk blev tvåa bl.a. tack vare fyra grensegrar: Karl-David Höglund (tresteg och höjd), Lars Eriksson (längd), Arne Jonsson (kula). K. D. Höglund blev tvåa på 100 m med tiden 11.8, slagen av Filip Haraldsson, Lycksele (11.5).

Karl-David Höglund, duktig trestegs- och höjdhoppare i IFK Åsträsk.

1945 - 1946: Avmattning

De följande åren deltog friidrottarna från Åsträsk med mindre framgång i Kustlandsspelen. 1945 i Bureå delade Åsträsk sjätteplatsen med Ånäsets IK och Vebomarks IF. Sören Lundkvist sprang 100 m och 200 m utan att nå finalen, Arne Jonsson stötte näst bäst i kula och Gulling Karlsson var fyra i diskus (34.35). I 1946 års spel, som ägde rum på Stantorsvallen i Robertsfors, och då Bygdeå GIF vann, kunde man dock anteckna Åsträsk-seger i kula genom Arne Jonsson (11.68). Denne blev senare på hösten tvåa i samma gren med 11.61 vid tävlingen Kustlandet contra Lappmarken

Klubbrekorden i fri idrott i IFK Åsträsk 1946:

100 m	Ernst Larsson	11.6
200m	Ernst Larsson	24.2
400 m	Ernst Larsson	52.9
800 m	Theodor Lindgren	2.11.0
1500 m	Theodor Lindgren	4.34.0
Längd	Ernst Larsson	6.12
Höjd	Ernst Larsson	1.60
Tresteg	Karl David Höglund	13.08
Kula	Arne Jonsson	12.52
Diskus	Gulling Karlsson	38.44
Spjut	Henning Johansson	44.88

Enligt tidningsreferat 5/9 1943 sprang Harry Hellström, IFK Åsträsk 1500 m på utmärkta tiden 4.15.3 vid triangeltävlingarna mellan, IFK Åsträsk, Vindelns IF och F 8 på Östvallen i Vindelns. Det resultatet finns ej angivet i listorna över IFK Åsträsks klubbrekord. Orsaken är att Hellström var en tillfällig förstärkning, som eldsjälens Ernst Larsson fixat fram enbart till nämnda tävlingar i Vindelns. I enlighet med den tidens mera strikta uppfattning och regler ville man inom IFK Åsträsk inte godkänna Hellströms notering som klubbrekord.

Brist på arbetstillfällen och utflyttning orsakar tillbakagången i klubben

I slutet av 40-talet och början av 50-talet fick Åsträsk station mindre betydelse för transport och handel. Sommaren 1949 brann snickerifabriken - ett hårt slag för samhället - eftersom fabriken inte byggdes upp igen. Allt fler ungdomar blev tvungna att söka sig till andra orter för arbete och studier och i vissa fall till fortsatt träning och tävling i andra föreningar. Denna utflyttning drabbade tydligt friidrottens utövare. De som kunde bo kvar i Åsträsk började komma i den åldern att de inte var lika sugna på att träna och tävla. Klubben fick svårt att mönstra fullt lag till friidrottsmatcher. Liknande scenarier på andra mindre orter reducerade antalet lämpliga motståndare till friidrottsmatcher. Även fotbollen i Åsträsk lades ned på 50-talet. Nya sporter lanserades. På vintern kom ishockeyn delvis att konkurrera ut skidåkning.

För äkat utbyte av skidåkning

åk på

KVALITETSSKIDOR

från

Lindberg & Alms Skidfabrik

Skellefteå

Tel. 10290

Annons från 1948

Två dog i Malgomajloppet på skidor 1934

berättat av Sven-Ivar Marthin för Roland Tidström
i Västerbottens-Kuriren den 21 mars 1987

I morgon söndagen den 22 mars 1987 går det tjugofjärde Malgomajloppet av stapeln i Vilhelmina. Inför tävlingen är det knappast någon som tänker på det olycksaliga skidloppet för drygt femtio år sedan när två löpare körde ihjäl sig under kapplöpningen in mot mål. Ett av de allra dystraste kapitlen i svensk längdskidåkningshistoria.

Det hände i början av april 1934

- Det var en hård smäll för idrotten i Vilhelmina och även för länet. Det dröjde länge innan sporten hämtade sig efter den händelsen.

Den internationell välmeriterade handikappskidåkaren Sven-Ivar Marthin i Malgovik var elva år när hans bror Nils Marthin och Lyckselegrabben Robert Granbom förolyckades så tragiskt i början av april 1934.

Tjuogoettårige Nils Marthin var en av länets mest lovande skidlöpare. Han hade åkt mycket bra som junior och höll just på att slå sig in bland seniorerna. Hans stora mål var de Olympiska Spelen 1936 i Garmisch-Partenkirchen.

- När Nils tävlade i Skansholm veckan innan åkte han sönder skidorna, men fick låna ett par till tävlingen i Vilhelmina, berättar Sven-Ivar och minns att Nils var bland de första tävlingsåkare, som åkte med Bergendalsbindningar, den första typen av sulfastsättning.

Kraftigt töväder

Dagen innan tävlingen gick av stapeln töade det kraftigt, men under natten frös det på och det blev hårt skarföre. Några minuter efter åtta på söndagsmorgonen gick Nils Marthin ut som sjätte man på tremilen. Efter en dryg kilometer kom han i hög fart i en utförlöpa, klarade den bra men föll längst ner. Marthin klev upp och fortsatte jakten på sekunderna. Vid kontrollen tio kilometer låg han två sekunder bakom Einar Forsberg och Sven-Ivar drar sig till minnes:

- Nils låg före Lars Theodor Jonsson, som tillhörde eliten inom svensk skidåkning, och man trodde att han till och med skulle kunna slå honom.

Efter elva kilometer stakade Nils Marthin utför en lång backe i tre avsatser. I slutet av mellanbacken tog han ett sista, kraftigt stavgång. Plötsligt korsade skidorna varandra. Marthin flög rakt fram, rullade runt några varv och blev liggande.

Nedkyld

- Det tog tid innan någon kom fram till olycksplatsen. Nils hann bli nedkyld och läkarna höll på till sent på kvällen med att värma upp honom, fortsätter Sven-Ivar och pekar på att man då inte hade någon särskild beredskap för olyckor.

I en provisorisk skidkälke fördes Nils Marthin medvetslös till Baksjön. Hästskjuts tog honom till sjukstugan i Vilhelmina där läkaren kunde konstatera att en ryggkota mellan skuldrorna krossats. Sent på söndagskvällen vaknade Nils Marthin upp ur medvetslösheten och berättade för föräldrarna att olyckan knappast hade inträffat om han åkt på sina egna skidor. Men under natten förvärrades tillståndet och han blev medvetslös. På morgonen avled han.

Dryg kilometer

Den andre förolyckade var Lyckselesonen Robert Granbom som redan efter en dryg kilometer försökte hejda den höga farten med stavarna i en utförlöpa, åkte på rygglutet några meter, fastnade med ena staven i en björkstubbe vid sidan av spåret och körd handfästet in i halsen varvid struphuvudet krossades. Efter en stund klev han upp på benen, åkte uppför backen och återvände till starten, varifrån han fördes till Umeå lasarett. På tisdagskvällen blev Granbom hastigt sämre och opererades, men en timme senare var även han död.

Redan efter en dryg kilometer försökte Robert Granbom från Lycksele hejda den höga farten med stavarna i en utförlöpa. Handfästet körde då in i hans struphuvud. Granbom avled av sviterna efter skadan.

Teckning: Gösta Larsson

Efter tävlingen tillsattes ett flertal utredningar och arrangörerna fritogs från varje form av ansvar. Det hävdades gång efter annan att banan var lättåkt med fri sikt i löporna, att spåret var ofarligt bara man åkte med förstånd. Några varningsmärken fanns inte utsatta vid de svåraste passagerna, men det ansågs inte ha haft någon betydelse eftersom både Marthin och Granbom åkt banan dagen innan och därför borde ha känt till farorna.

Olyckshändelse och orutin

Marthins död betecknades som en ren olyckshändelse, som kunde inträffa när helst olyckan var framme. Granbom ansågs falla offer för sin orutin. Men faktum var att banorna i början av 1930-talet blev farligare och farligare. Banläggarna försökte överträffa varandra genom att lägga spåren så konstlat och svårt som möjligt.

- Det låg en prestige i det, jag kommer ihåg att man skrev ”15 kilometer svår terräng” i annonserna. Banläggarna lade spåren i stenterräng och gjorde tvära svängar i slutet av branta utförlöpor. Det säger sig självt att det hände olyckor och det var inte ovanligt att se blod i spåren.

Livsfarliga skidspår

De två sista SM-tävlingarna, och särskilt SM-femmilan i Lycksele några veckor innan loppet i Vilhelmina 1934, var bland de värsta spår som gjorts och rutinerade skidåkare kritiserade starkt de rent ut sagt livsfarliga banorna. Kritiken mot Skidförbundets diffusa föreskrifter vid banläggning blev skarp och debatten kraftig.

- Skidförbundet och tävlingsarrangörerna borde ha insett farorna med skidspåren mycket tidigare, anser Sven-Ivar Marthin. Nu blev tävlingen i Vilhelmina en tankeställare för dem och man började lägga banorna med bättre omdöme och sakkunskap efter dödsolyckorna.

Fotnot:

Lars Theodor Jonsson, Väja-Dynäs, segrade överlägset på tiden 2.11.56, två minuter och nitton sekunder före Eli Berglund, Vilhelmina, och Halvar Moritz, Lycksele på tredje plats.

IDROTTSFÖRENINGAR och SKYTTEFÖRENINGAR

erhålla hög rabatt vid inköp af Priser

från

Juvelerare K. E. Berg,

Annons från 1910

Rikst. 240.

Umeå.

Rikst. 240.

Aktuella meddelanden

VIS:s styrelse 2002-2003 (fram till årsmötet den 25 mars)

Ordförande

Bengt Forsman, Axtorpsvägen 2, 903 37 Umeå
Telefon: 090-77 46 80 (b), 77 05 95 (fax), 070-348 68 (mobil)

Vice ordförande

Ivar Söderlind, Gökropsvägen 5 B, 906 51 Umeå
Telefon: 090-786 54 57 (a), 77 51 68 (b).
Email: ivar.soderlind@soc.umu.se

Sekreterare

Lennart Jonsson, Bruksgatan 25 D, 910 20 Hörnefors
Telefon: 0930-202 00 (b)

Kassör

Erik Svensson, Monteringsvägen 6, 903 60 Umeå
Telefon: 090-14 48 27 (b)

Övriga ledamöter

Birgit Haglund, Öbackavägen 160, 903 33 Umeå
Telefon: 090-12 88 93 (b)
E-mail: birgit.haglund@bmg.umu.se

Leif Hellgren, Basvägen 15, 931 46 Skellefteå
Telefon: 0910-77 64 15 (b)

Harald Larsson, Industrivägen 23, 931 44 Skellefteå
Telefon: 0910-155 40 (b), 70 13 70 el 70 15 80 (a), 364 90 (fax)
070-554 56 86 (mobil)

Peter Möllersvärd, Järnvägstorget 4, 903 28 Umeå
Telefon: 090-13 03 76 (b)
E-mail: pum@telia.com

Lars Öster, Storgatan 39, 930 55 Jörn
Telefon: 0916-103 62

Caféträffar hösten 2003

Under hösten 2003 har tre lyckade caféträffar genomförts som Lennart Jonsson sammanfattat i de senaste numren av Visuellt:
Den 19 september i Skellefteå hos Nordic Sport AB inför 12 deltagare.

Den 15 oktober i Umeå i IFK Umeås klubblokal på Hyggesvägen med f d konståkerskan och konståkningsdomaren Britta Lindgren (Eriksson) inför 26 deltagare.

Den 19 november Umeå i Sandåkerns mysiga klubbstuga med Sandåkerns Gamla Uvar med 22 deltagare

Planerade caféträffar under 2003

Den 11 februari i Umeå i IFK Umeås klubblokaler med Sveriges bästa medeldistansare under 1960-talet Karl-Uno Olofsson, IFK Umeå som berättar om träning, tävling och ledarskap inom friidrotten med utgångspunkt från sin aktiva tid.

Den 25 mars i Skellefteå hos Norra Västerbotten och dess Sportredaktion. Innan caféträffen avhålls Sällskapets årsmöte i samma lokaler.

Den 8 april i Vännäs (Vännäs Läger) med skid- och långloppsklubben Vännäs SK.

Den 16 september i Umeå i Bio Abelli Västerbottens Museum. Ämnet är Västerbottens idrottshistoria med anknytning till RF:s 100-årsjubileum och Vandringsutställningen (se mer information nedan).

Den 14 oktober i Skellefteå Istadion och ämnet är Västerbottens idrottshistoria med anknytning RF:s 100-årsjubileum och idrottsutställningen "Guldhjältarna".

Den 11 november i Universitetshallen i Umeå. Janne Åhman berättar om Studentidrottens utveckling och Umeå som Idrottsuniversitet.

Sällskapets hemsida

Det har nu beslutats av VIS:s styrelse att Västerbottens Idrottshistoriska Sällskaps hemsida på internet inom kort skall läggas ut permanent på nätet (hittills provisorisk adress, se omslaget sista sida). Peter Möllersvärd är "webmaster" och Ivar Söderlind informationsansvarig.

Utställningen Guldglass

Utställningen Guldglass på andra våningen i Sporthallen, Umeå kommer inom kort att kompletteras med en monter om världsmästaren Per Elofsson.

Friidrottens historia i Skellefteå

Boken "Friidrottens historia i Skellefteå. Ett idrottshistoriskt forskningsarbete i studiecirkelform" har nu kommit ut. Boken är på 225 A4-sidor med text och mycket bilder - ett imponerande arbete. Vi återkommer om detta i nästa nummer av Visuellt.

RF 100 år

Gammliaområdet i Umeå, Ingemarbacken i Tärnaby och Kägelbanan på Norrbyskärs har utsetts att från Västerbotten ingå bland de 100 idrottshistoriska platser i landet som skall förseas med minnesskylt med anledning av jubileumsåret 2003. Genom skyltprogrammet hoppas RF kunna öka kunskapen om och förståelsen för dessa kulturhistoriskt viktiga platser. En bok om dessa platser kommer att ges ut inför invigningen och Kulturhusens Dag den 7 september 2003.

Umeå har utsetts som en av sex platser i landet att få besök av RF:s vandringsutställning "Idrottsliv - om kassören, tränaren och chauffören." Utställningen handlar om idrottens doldisar. Människor som brinner för idrotten så till den grad att de är villiga att varje år tillsammans ägna cirka 140 miljoner timmar åt idrotten!! Utställningen invigs i Umeå söndagen den 31 augusti och är i Umeå fram till den 5 oktober.

Jubileumsboken "Ett idrottssekel - Riksidrottsförbundet 1903-2003" är klar. Detta praktverk på 476 sidor är ett viktigt bidrag till förståelsen av idrottsrörelsens framväxt, utveckling och framtid författad av Sveriges främsta idrottshistoriker.

Posten har i samarbete med RF tagit fram en frimärksserie med anledning av 100-årsjubileet. Serien föreställer barn- och ungdomsidrott, ledarskap, handikappidrott och modern idrott/deaflympics.

Konferensen "Den svenska idrottsrörelsen förr, nu och i framtiden" äger rum på Bosön den 27-28 mars på Bosön.

RF 100 år i Västerbotten firas i Umeå lördagen den 5 april kl 12.00-16.30 i Folkets Hus. På programmet står Jubileumslunch med underhållning, överraskningar, utdelning av stipendier, föreläsning av f d skrinaren Tomas Gustafsson om att nå världsklass etc.

Tre jubileumstävlingar arrangeras i Västerbotten: 13-dagarscupen i innebandy 2-5 januari, Brännbollscupen i Umeå den 30-31 maj och Bolidens Silver Cup i kanot 2-3 augusti.

Jubileumsfilmen "100 år av delad glädje" är klar. Den tar upp såväl idrottsliga som organisatoriska händelser under åren 1903-2003. Filmen är på 30 minuter och distribueras via VHS-kassetter, DVD och internet.

Medlemsavgifter

Följande medlemsavgifter gäller för 2003:

Enskilda personer = 100kr

Förbund och organisationer = 250kr

Idrottsföreningar = 150kr

BLI VIS-MEDLEM! Sätt in 100kr på pg 38 98 30 - 1.

STYRELSEN

Skidan för alla

Varför

SPLITKEIN

Splitkein är lättare, smidigare samt mera hållbara och glida bättre än vanliga skidor.

Av denna anledning har Splitkein blivit hela världens tävlingskida i hopp, slalom, störtlopp och längd samt alla turiståkares önskeskida.

Därför att

SPLITKEIN

är bäst!

SPLITKEIN-skidans frammarsch pr säsong:

1935	försålde	513	par
1936	"	6,278	"
1937	"	21,115	"
1938	"	60,377	"
1939	"	100,046	"

FÖRSÄLJARE:

AKTIEBOLAGET N. J. BÄCKLUND

LYCKSELE

UMEÅ

HOLMSUND

Annons från 1941

Medlemsmatrikel 31 december 2002

Den 31 december 2002 hade Sällskapet 154 betalande medlemmar (8 har inte betalat in årsavgiften för 2002), vilket är fler än någonsin tidigare! Det har sedan den senaste redovisningen i Visuellt för ett år sedan tillkommit 10 nya medlemmar.

Organisationer

1. Bureå IF, Rotegatan 13, 930 15 Bureå
2. Folkkrörelsearkivet, Gammlia, 903 42 Umeå
3. GF Ryck In, c/o Olofsson, Hyggesvägen 19 A, 903 46 Umeå
4. Guldklubben, Box 3005, 903 02 Umeå
5. IFK Umeå, Umestan, Företagspark 139, 903 47 Umeå
6. Nordic Sport AB, Box 20933, 931 02 Skellefteå
(besöksadress: Anbudsg 2)
7. Norra Västerbotten, Sporten, Box 58, 931 21 Skellefteå
8. Sandviks IK, Lärkvägen 2 B, 913 00 Holmsund
9. Skellefteå IF, c/o Mikaelsson, Rudagatan 37, 931 53 Skellefteå
10. Umeå IK, c/o Lundgren, Hedvägen 7, 903 62 Umeå
11. Västerbottens Folkblad, c/o Gunnar Eriksson, Box 6104, 906 04 Umeå
12. Västerbottens Friidrottsförbund, Gökropsvägen 5 B, 906 51 Ueå
13. Västerbottens Idrottsförbund, Box 3005, 903 02 Umeå
14. Västerbottens Ishockeyförbund, Mossgatan 27, 931 70 Umeå
15. Västerbottens Kuriren, c/o Benny Stiegler, Box 1247, 901 70 Umeå
16. Skellefteå AIK Hockey, Box 185, 931 22 Skellefteå

Privatpersoner

17. Ahlman, Åke, Kungsgatan 66, 903 30 Umeå
18. Altin, Sture, Annastigen 23 A, 931 70 Skellefteå
19. Andersson, Aina, Hemmansvägen 11 G, 856 53 Sundsvall
20. Anderson, Georg, Brogatan 1, 903 25 UMEÅ
21. Andersson, Gerd, Högströmsgatan 4, 931 33 Skellefteå
22. Arnefjäll, Stig, Granliden 9, 865 51 Ankarsvik
23. Astergren, Allan, Box 79, 916 29 Örträsk
24. Berglund, Carin, Isbanegatan 17, 911 33 Vännäs
25. Bengtsson, Urban, Axtorpsvägen 15, 903 37 Umeå
26. Bivall, Bengt, Övralidsgatan 23, 422 47 Hisings-Backa
27. Boström, Allan, Genvägen 7, 934 31 Kåge
28. Boström, Birger, Blomstervägen 8, 931 39 Skellefteå
29. Brännlund, Tore, Bondegatan 21, 904 21 Umeå
30. Bäckman, Berndt, Bryngelsvägen 62, 903 60 Umeå
31. Bäckström, Sten, Mycelievägen 2, 903 37 Umeå

32. Dahlin, Halvard, Varvsgatan 8 G, 931 34 Skellefteå
33. Edström, Mona, Rågåkersvägen 7, 905 95 Umeå
34. Ek-Lindkvist, Margit, Generalsgatan 23, 903 36 Umeå
35. Engman, Knut, Regementsgatan 22 A, 903 36 Umeå
36. Eriksson, Arne, Per Jans väg 11, 903 55 Umeå
37. Eriksson, Bengt, Hedlundavägen 2, 903 21 Umeå
38. Eriksson, Erik, Smärgelgatan 25, 903 60 Umeå
39. Eriksson, Harald, Fridas Gränd 76, 916 29 Örträsk
40. Eriksson, Mauritz, Sörrissjö 695, 890 37 Gideå
41. Ersson, Sam, Bredviksvägen 18, 910 60 Åsele
42. Fahlman, Hans, Ridhusgatan 22, 903 23 Umeå
43. Fahlman, Sven Erik, Annastigen 53 A, 931 70 Skellefteå
44. Forsberg, Lennart, Krusbärsvägen 20 E, 904 35 Umeå
45. Forsberg, Åke, Gärdsmarkvägen 151, 931 95 Skellefteå
46. Forsell, Gunnar, Västra Kyrkogatan 10 B. 903 29 Umeå
47. Forslund, Erik, Genvägen 14, 934 31 Kåge
48. Forsman, Bengt, Axtorpsvägen 2, 903 37 Umeå
49. Furberg, Åke, Skrämrträsk 375, 931 96 Skrämrträsk 375
50. Fällgren, Lennart, Kvartsvägen 2, 907 41 Umeå
51. Gerhardsson, Filip, Ystarvägen 30, 906 25 Umeå
52. Haglund, Birgit, Öbackavägen 160, 903 33 Umeå
53. Hanell, Sven, Jutagränd 6, 913 34 Holmsund
54. Hansson, Lars Olov, Stöcke 310, 905 81 Umeå
55. Hedlund, Carl Gunnar, Storgatan 31 A, 931 32 Skellefteå
56. Hellgren, Leif, Basvägen 15, 931 46 Skellefteå
57. Hellgren, Sten, Norrängsvägen 11, 915 32 Robertsfors
58. Hemmyr, Kjell, Tjärhovsgatan 7, 904 20 Umeå
59. Holmstedt, Jan Erik, Storåkersgatan 73, 931 45 Skellefteå
60. Hägglund, Rolf, Sjöbacken 20, 105 65 Hässelby
61. Hällgren, Martin, Tallhedsvägen 2, 903 62 Umeå
62. Johansson, Ernst, Väststigen 1, 931 56 Skellefteå
63. Johansson, Rolf, Norrgårdsvägen 3, 311 71 Falkenberg
64. Johansson, Rolf, Fabriksgatan 3 E, 903 31 Umeå
65. Jonsson, Erland, Glassgränd 185, 906 24 Umeå
66. Jonsson, Eugen, Solbacken 7, 931 70 Skellefteå
67. Jonsson, Lennart, Bruksgatan 25 D, 910 20 Hörnefors
68. John-Gunnar Jönsson, Storgatan 36, 921.31 Lycksele
69. Kamf, Gunnar, Måbärsvägen 39, 904 34 Umeå
70. Karlsson, Eva, Basstråket 1 F, 903 53 Umeå
71. Key, Johan, Kungsgatan 46 B, 903 26 Umeå
72. Larsson, Harald, Industrivägen 23, 931 44 Skellefteå
73. Larsson Karl, Äppelvägen 34, 904 36 Umeå

74. Larsson, Peo, Torggatan 6, 852 32 Sundsvall
75. Lillieroth, Gunnar, Klabböle 256, 905 87 Umeå
76. Lilja, Lars, Umevägen 4, 911 32 Vännäs
77. Lindberg, Roland, Allmogevägen 8, 905 96 Umeå
78. Lindgren, Artur, Slåttervägen 27, 931 38 Skellefteå
79. Lindgren, Lars, Brånvägen 26, 903 46 Umeå
80. Lindmark, Henry, Vänskapsgränd 18, 903 62 Umeå
81. Lindqvist, Anna-Greta, Klövervägen 21, 903 52 Umeå
82. Lindqvist, Sven-Olof, Klövervägen 21, 903 52 Umeå
83. Lindström, Britta, Myrvägen 9, 903 40 Umeå
84. Lindström, Inge, Kyrkvägen 10, 915 31 Robertsfors
85. Lindström, Stig, Kläppvägen 2, 932 33 Skelleftehamn
86. Lindwall, Christer, Trattgränd 36, 906 25 Umeå
87. Ljungholm, Tage, Nyckelgatan 104, 931 63 Skellefteå
88. Lundberg, Bengt, Ö Rådhusgatan 8 A, 903 26 Umeå
89. Lundberg, Henrik, Segelbåtsvägen 5, 907 88 Täfteå
90. Lundberg, Ingrid, Nydalavägen 20 A, 903 39 Umeå
91. Lundberg, Stig, Pyrolvägen 9, 181 60 Lidingö
92. Lundqvist, Gösta, Lingonstigen 25, 931 70 Skellefteå
93. Lundström, Bruno, Norrbackagatan 3 F, 931 37 Skellefteå
94. Lundström, Martin, Östra Kyrkogatan 108, 903 46 Umeå
95. Lövbom, Henry, Skolgatan 3 A, 903 22 Umeå
96. Löfgren, Karl Gustav, Kulgränd 2 E, 913 34 Holmsund
97. Löfstedt, Peter, Grindvägen 12, 931 45 Skellefteå
98. Löwenbeck, Evald, Norrbölegatan 42, 931 40 Skellefteå
99. Magnusson, Albert, Bodan 61, 930 10 Lövånger
100. Magnusson, Lennart, Nygatan 63 B, 931 31 Skellefteå
101. Mannberg, Alf, Envägen 12, 910 20 Hörnefors
102. Marklund, Alfred, Dirigentvägen 32, 931 46 Skellefteå
103. Marklund, Kjell Göran, Klostergatan 46, 931 62 Skellefteå
104. Marklund, Lennart, Portstigen 36, 931 51 Skellefteå
105. Marklund, Stig, Fältjägarvägen 47 B, 931 44 Skellefteå
106. Marklund, Torgny, Gräsuddsvägen 33, 826 60 Söderhamn
107. Markström, Karl Johan, Bryngelsvägen 14, 903 60 Umeå
108. Mattsson, Rune, Pär Jans väg 19, 903 55 Umeå
109. Moraeus-Kjellin, Gunilla, 922 66 Tavelsjö
110. Möllersvärd, Peter, Järnvägstorget 4, 903 28 Umeå
111. Norlin, Yngve, Hermelinsvägen 170, 906 42 Umeå
112. Näslund, Stig, Järvsand 3186, 833 95 Strömsund
113. Olofsson, Bertil, Hyggesvägen 19 A, 903 46 Umeå
114. Olofsson, Eva, Johannisforsvägen 18 B, 918 32 Sävar
115. Olofsson, Eva, Hyggesvägen 19 A, 903 46 Umeå

116. Olofsson, Lennart, Kärnvägen 115, 906 27 Umeå
117. Olsson, Allan, Hyttgatan 11 A, 811 30 Sandviken
118. Ohlsson, Per-Erik, Södra Långgatan 23, 211 44 Malmö
119. Olsson, Torbjörn, Krokvägen 9, 935 32 Norsjö
120. Orring, Nils, Tjärhovsgatan 11, 904 20 Umeå
121. Persson, Kjell, Skolgatan 26 B, 915 31 Robertsfors
122. Persson, Rolf, Hedlunda 150, 921 92 Lycksele
123. Pettersson, Sonja, Kungsgatan 119 A, 903 32 Umeå
124. Pålsson, Gunnel, Kungsgatan 137, 903 32 Umeå
125. Ransjö, Kjell, Fabriksgatan 5 E, 903 31 Umeå
126. Renström, Olov, Hästkroken 18, 930 15 Bureå
127. Roslund, Gösta, Ljunggatan 11, 936 61 Boliden
128. Rönmark, Sven, Timmermansgatan 11, 904 20 Umeå
129. Rönmark, Walter, Korstabergsvägen 18, 852 53 Sundsvall
130. Sandström, Rune, Bokvägen 6, 904 32 Umeå
131. Sjöberg, Lars, Bohusvägen 27, 826 39 Söderhamn
132. Stening, Leif, Gökropsvägen 7 J, 906 51 Umeå
133. Stenmark, Ingemar, Bålforsvägen 16, 936 92 Boliden
134. Stierna, Stig, Strandgatan 26, 931 31 Skellefteå
135. Strömberg, Kjell, Bäckmyrvägen 15, 921 42 Lycksele
136. Strömberg, Larry, Box 79, 910 50 Fredrika
137. Svensk, Sigurd, Solrosgatan 4, 913 55 Holmsund
138. Svensson, Erik, Monteringsvägen 6, 903 60 Umeå
139. Svensson, Gerda, Monteringsvägen 6, 903 60 Umeå
140. Svensson, Jarl, Mobackavägen 38, 931 45 Skellefteå
141. Söderlind, Ivar, Gökropsvägen 5 B, 906 51 Umeå
142. Taflin, Roger, Gökropsvägen 8 G, 906 51 Umeå
143. Tedestedt, Robert, Svedjan 275, 937 31 Burträsk
144. Thelberg, Kjell, Glassgränd 143, 906 24 Umeå
145. Tideman, Lars, Östra Kyrkogatan 3 A, 903 36 Umeå
146. Timner, Gunnar, Morkullevägen 6 H, 906 51 Umeå
147. Tjärnlund, Christer, Kapellgatan 9, 936 32 Boliden
148. Täljedal, Inge-Bert, Tallvägen 27 B, 907 38 Umeå
149. Westman, Bo-Staffan, Torvsjö, 910 60 Åsele
150. Varg, James, Räfteklappen 10, 936 92 Boliden
151. Viklund, Egon, Korpralsvägen 3 A, 3 tr, 904 32 Umeå
152. Viklund, Erik, Viborgsvägen 1, 873 50 Väja
153. Viklund, Stig Henrik, Tjärhovsgatan 10 B, 931 32 Skellefteå
154. Wirstam, Åke, Läkarvägen 10, 931 41 Skellefteå
155. Yttergren, Torbjörn, Mättgränd 158, 906 24 Umeå
156. Zakrisson, Ulla, Ratan 117, 918 93 Bygdeå
157. Åhman, Arne, Dunkersgatan 10 C, 903 27 Umeå

158. Åman, Jan, Storgatan 101, 903 33 Umeå
159. Ångström, Rune, Helsingfors 11, 921 92 Lycksele
160. Örestig, Ingevald, Box 28, 916 29 Örträsk
161. Örestig, Tage, Box 51, 916 29 Örträsk
162. Öster, Lars, Storgatan 39, 930 55 Jörn

VIS har många medlemmar - men visst saknar Du några Du känner?

Och visst borde fler idrottsföreningar och distriktsförbund bli medlemmar?

Berätta om Sällskapet för dina vänner - kanske kan vi bli fler genom Din medverkan!?

I. F. K. och CAFÉ LINNÉA

De ha varit goda kamrater dessa två och de ha hållit ihop så länge de känt varandra. När Linnéa har flyttat sina lokaler har I. F. K. troget följt med. Utvecklingen har för båda burit framåt – uppåt och de två ha på så sätt blivit för stora för varandra. Men bara i ett avseende: till rummet. Café Linnéas växande i kvantitet och kvalitet kunde ej längre hysa I. F. K., dess möten och prismontrar, och skilsmässan mellan de två blev ett faktum, som dock för ingendera parten blev svår. Ty de ha allt fortfarande varandra.

Dagens unga I. F. K:are ha i Café Linnéas trevliga lokaler en tillflyktsort och ett rekreationsställe och den äldre generationen Kamrater köpa på samma ställe godsakerna till familjens eftermiddagskaffe.

CAFÉ LINNÉA

KUNSGATAN 62 · TELEFON 509

FÖRSTKLASSIGT HEMBAGERI MED ALLA FOREKOMMANDE TILLVERKNINGAR

STORA, LJUSA SERVERINGSLOKALER

KUNNIG PERSONAL SVARAR FÖR SNABB EXPEDIERING OCH SERVERING

Annons från 1941

Skellefteå AIK

Skellefteå Allmänna Idrottsklubb bildades 1 juli 1921 och kunde alltså i somras fira 25-årsjubileum. Klubben är en av Norrlands största och mest framgångsrika och har gjort sig kända inom flera grenar, men framför allt inom skidor, brottning frö idrott.

På skidor har man haft åkare av svensk elitklass. Man behöves bara nämna dubbla olympiska silvermedaljören och Lahtis-segraren Axel Wikström, svenske mästaren och Sveriges representant i Chamouix Alyx Wägglund samt Alre Lindström, 6:e man i Lahtis' 18-kilometerslopp.

I fri idrott har AIK de senaste åren intagit en dominerande ställning i Norrland och får nu vara med i svenska serien. Några av de mest kända representanterna är spjutkastaren Henning Sjöström, som nått 70,20 meter i sin specialgren, Telfrid Flink, Stockholmsloppets sensationsmän, Hans Olof Lindström m. fl.

I brottning har man fått fram en så förstklassig förening som Hasso Johansson, numera världens, som trots sin ungdom hann erövra flera svenska mästerskap och bli landslagsman.

Huvudspporten är dock och har alltid varit fotbollen och här har efter anriktliga förhållanden aktningsvärda framgångar vunnits.

Klubben fotbollslag spelar ett utpräglad markspel och tillhör den behömsrättade typen, men gör sina bästa matcher mot svagare motståndare, men också kan förlora mot svagare lag. F. n. spelar klubben i div. II Norr-Skånska norra, och inför där en framgångsrik plats. Ar nuvarande spelare har Karl Berglund, Göte Almqvist, Gunnar Brånsbom och Birger Wikström medverkat i Nord-Sveriges lag mot Nordnorge. AIK har varit distriktsmästare två gånger, 1936 och 1939, samt fleråriga gånger serietestare.

Skellefteå AIK:s nuvarande ordförande är rektor Harald Enqvist och lagledare G. A. Dahlin. Klubben är känd för sina goda ledarkrafter och för en aldrig sviktande kamratanda.

Representationslaget f. n. ser ut som följer:

Målvakt: Allan Pettersson, 24 år, anställd vid Sthels Bensinstation.

Högerback: Karl Berglund, 29 år, förmonter.

Vänsterback: Daniel Hedström, 23 år, lokaldare.

Högerhalv: Göte Almqvist, 25 år, kontorist.

Centerhalv: Gunnar Brånsbom, 20 år, förmonter.

Vänsterhalv: Evert Johansson, 25 år, smickare.

Högerryttare: Hans Larsson, 25 år, lagerarbetare.

Högerinner: Ernst Johansson, 27 år, flöttningsarbetare.

Center: Birger Wikström, 28 år, kommunalarbete.

Vänsterinner: Karl Erik Andersson, 25 år, smickare.

Vänsterytter: David Långberg, 23 år, jordbrukare.

Presentation av Skellefteå AIK anno 1946, ur Rekord magasinet nr 1 1947.

Skellefteå AIK 1946

Västerbottens Idrottshistoriska Sällskap

Sällskapet bildades den 28 april 1988 och har idag ca. 150 medlemmar. Sällskapets målsättning är att inom Västerbottens län väcka och underhålla intresset för idrottshistoria och förena dem, som delar detta intresse.

Varje år anordnar VIS 5-6 idrottscaféträffar runt om i Västerbotten med ett rikt idrottshistoriskt innehåll där ledare och tidigare aktiva berättar om stort och smått i sina föreningsars tidiga och senare historia.

Två gånger om året ger VIS ut skriften VISUELLT på 25-50 sidor - "ett västerbottensiskt forum för idrottshistoriskt intresse" med ett rikt idrottshistoriskt material.

Exempel på annan verksamhet som VIS arbetar med och uppmuntrar är idrottshistoriska utställningar i Umeå och Skellefteå, bandade intervjuer med äldre idrottsledare/idrottsutövare och studiecirklar (idrottshistorisk forskning) runt om i länet.

Vill du eller din förening vara med i VIS betalas årsavgiften in till **postgirokonton 38 98 30 - 1**. Glöm inte att ange avsändarnamn och adress.

- Enskild medlem betalar 100 kr inkl. VISUELLT
- Förening betalar 150 kr inkl. VISUELLT
- Förbund betalar 250 kr inkl. VISUELLT

För frågor kontakta VIS:s ordförande:

Bengt Forsman
Axtorpsvägen 2
903 37 Umeå
Tel: 090/77 46 80 eller 090/77 05 95 (fax)

Bengt Forsman

Besök vår hemsida!
<http://w1.901.telia.com/~u90106072/index.htm>

